

ЯК
ПАПЯРЭДЗІЦЬ
ДЭМЕНЦЫЮ?

11

МОДА 2021.
ВЯСЕННЯЯ
ТРЭНДЫ

12

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

24

ЛЮТАГА 2021 г.

СЕРАДА

№ 35 (29405)

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір МАКЕЙ,
міністр замежных
спраў

(падчас выступлення
на 46-й сесіі
Савета ААН па правах
чалавека ў Жэневе):

«Беларусь — маладая, незалежная дзяржава, якая паслядоўна развіваецца эвалюцыйным шляхам. Мы ніколі не сцвярджалі, што наша краіна ідэальная, але мы катэгарычна не згодныя з суб'ектыўнымі абвінавачваннямі ў парушэннях правоў чалавека, якія гучаць на наш адрас у Савеце ААН па правах чалавека з боку шэрагу яго членаў. Няма прычын для эксклюзіўнай увагі да Беларусі па тэме правоў чалавека, акрамя як з выключнай мэтай палітычнага ціску на законны ўрад».

Аэраграфіст і яго горад

Жыхар старажытнай Смаргоні Іван ПІЛІПЧЫК неабякава да гісторыі і культуры свайго горада і раёна. Ён выяўляе пачуцці надзвычай красамоўна — малюе на сценах грамадскіх будынкаў (цяпер гэты мастацкі працэс называюць муралам) старажытныя гравюры і выявы помнікаў абарончага дойлідства. Вось адна з такіх работ — «Крэўскі замак». Таксама ўпрыгожвае мастак і інтэр'еры дзіцячых устаноў. Роспісы і лаканічны стыль рукі Івана лёгка пазнаюцца. Месцічы ведаюць, што ён выкарыстоўвае адмысловы «пэндзаль» — аэрограф і кампрэсар, бо неаднойчы бачылі Піліпчыка за работай. На сцяне смаргонскага Палаца шлюбу графік напісаў слова «Каханне» на розных мовах свету, і гэты малюнак стаў свое-

асаблівым слоўнікам аднаго слова, якое сімвалізуе глыбокія пачуцці. Смаргонцы любяць і гэты «каліграфічны» аб'ект, і іншыя творы, напрыклад, белага каня і чорнага ката на фасадах крамаў, гравюру «Беларускія скамарохі» на сцяне музея. Наогул, без гэтых графіці ўжо немагчыма ўявіць Смаргонь. Іван прызнаецца, што найбольшае эстэтычнае задавальненне яму дае копія гравюры «Старая кірмашовая плошча ў Смаргоні», якая змясцілася на будынку вузла сувязі на 65 квадратных метрах. У думках і марах апантанага мастака выспяваюць новыя праекты, а гэта азначае, што горад стане яшчэ цікавейшы і прыгажэйшы.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

КОРАТКА

- Беларускія банкі ў 2020 годзе накіравалі на дабрачыннасць больш за Br35 млн.
- Чэкі «Жыллё» праіндэксавалі ў Мінску.
- Галоўнае ўпраўленне па адукацыі Віцебскага аблвыканкама ў 2020 годзе стала найлепшым у краіне.
- Астанкі 21 чырвонаармейца перапахавалі ў Веткаўскім раёне.
- За пяць гадоў у Мінскай вобласці колькасць дзяцей у сацыяльна небяспечным становішчы скарацілася на 43 %.

Камунальныя стасункі

ПЕРАРАБІЦЬ НЕЛЬГА ПАКІНУЦЬ

Калі
даброты
капітальнага
рамонт
ператвараюцца
ў ліха...

Амаладжэнне, добраўпарадкаванне ды ўдасканаленне... Такія мэты мае капітальны рамонт жыллёвых будынкаў у Беларусі. На справе ж гэта часта ператвараецца ў камунальнае пекла, калі, як у той байцы, паміж таварышамі няма згоды. Падчас правядзення капрамонту ўзнікаюць пэўныя

проблемы і пытанні, якія часта даходзяць да суда і цягнуцца не адзін год. Што рабіць, каб укладвацца ў капрамонт за запланаваныя тры з паловай месяцы, што перашкаджае камунальнікам дамовіцца з жыхарамі, і як зрабіць, каб усім было зручна, разважалі эксперты.

СТАР. 4

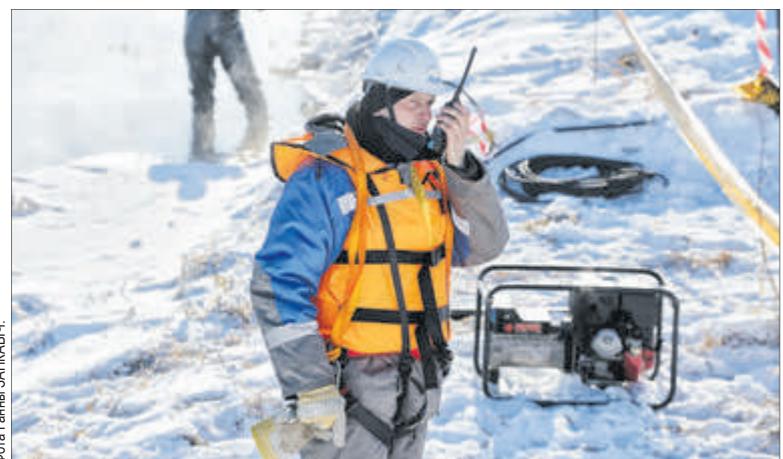

ПАКУЛЬ НЕ РАЗЛІЛІСЯ РЭКІ

На Міншчыне прайшлі вучэнні, на якіх адпрацоўвалі механізм дзеянняў падчас паводкі

Таўшчыня снегавага покрыва на большай частцы Беларусі зараз складае ад 17 да 35 сантыметраў. На ўсходзе гэтая лічба месцамі нават перавышае паўметра. Але зіма ўжо амаль прайшла. І ўсё менш часу застаецца да таго, як снег будзе немінуча раставаць. А значыць, рызыка паводкі становіцца ўсё больш высокай.

СТАР. 5

Фота Ганны ЗАНКВІЧ.

ISSN 1990 — 763X

21035>

9 771990 763008

Пасля сустрэчы — тэлефонная размова

У развіццё перагавораў, якія прайшлі напярэдадні, учора адбылася тэлефонная размова прэзідэнтаў Беларусі і Расіі Аляксандра Лукашэнкі і Уладзіміра Пуціна, паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Галоўныя тэмы, якія абмеркавалі Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін: функцыянаванне падатковай сістэмы; пытанні кааперацыі ў ВПК, узмацненне сумесных абаронных сістэм; работа СМІ ў сучасных умовах (інфармацыйнае проціборства). Выраўноўванне ўмоў жыцця людзей і суб'ектаў гаспадарання ў Саюзнай дзяржаве — вось галоўная мэта ўсёй вялікай работы, якая ажыццяўляецца.

○ Экспертнае меркаванне

«Мадэрнізацыя і інтэграцыя — асноўная характарыстыка ўзаемаадносін Беларусі і Расіі»

Загачык аддзела сацыялогіі дзяржаўнага кіравання Інстытута сацыялогіі НАН, кандыдат філасофскіх навук Мікалай ШЧОКІН падзяляўся сваім меркаваннем з БелТА. Па яго словах, Запад спрабуе аднавіць сваю манополію ў свеце, адначасова падрываючы развіццё нацыянальных дзяржаў.

«Актуальнасць НАТА абясцэнена ва ўсіх сэнсах яго існавання. Агрэсіўныя дзеянні заходніх партнёраў па сваёй сутнасці пагібельныя і нагадваюць сярэднявечную інквізіцыю, але з сучаснай ядзернай зброяй. Татальнае прыніжэнне, абразы краін, якія жадаюць праводзіць сваю незалежную палітыку, стала сістэмай і правіламі Захаду. Нацыі хочуць свабодна развівацца без дыктату Захаду», — сцвярджае аналітык.

Мікалай Шчокін падкрэслівае, што Мюнхенская канферэнцыя паказала бяспілле палітычных элітаў Захаду і нежаданне шукаць новыя фарматы дыялогу, прадэманстравала рух Захаду да ідэалогіі глабальнай ідэі — свет без дзяржаў, без нацыянальнай ідэнтычнасці і кода, без суверэннасці.

«Робяцца спробы вынішчыць гістарычную традыцыю нацыянальных дзяржаў. Адбываецца шырокамаштабнае працоўванне расколу па ідэалагічным прынцыпе, гэта значыць, з аднаго боку, дэмакратыя на чале з ЗША, з другога — Расія і Кітай. Робяцца спробы кансалідацыі Захаду вакол ЗША ў новым вітку халоднай вайны для супрацьстаяння нацыянальным дзяржавам», — дадае спецыяліст.

Мікалай Шчокін лічыць, што Беларусь стала практычна адзінай краінай у свеце, якой удалося ў жорсткім геапалітычным супрацьстаянні Захаду і астатняй часткі чалавецтва захаваць сваю дзяржаўнасць.

«Сустрэча Аляксандра Лукашэнкі і Уладзіміра Пуціна, дамоўленасць па многіх стратэгічных пытаннях у эканамічнай сферы сведчыць аб умацаванні беларускай дзяржаўнасці і катэгарычнай непрымальнасці дыктату і двайных стандартаў у дачыненні да сваіх краін. Мадэрнізацыя і інтэграцыя — асноўная характарыстыка ўзаемаадносін Беларусі і Расіі. Абедзве краіны стаяць на парозе фарміравання новай мадэлі ўзаемадзеяння з Еўропай, з улікам прымянення да нас двайных стандартаў Захаду. У сувязі з гэтым перад Саюзнай дзяржавай, двухбаковымі адносінамі адкрываецца новая перспектыва. Але трэба разумець, што інтэграцыйныя працэсы Беларусі і Расіі выклікаюць незадаволенасць з боку еўрапейскіх суседзяў. Таму цалкам можна чакаць з іх боку дыскрэдытацыю і па асобных напрамках тарпедаванне саюзных праграм», — заяўляе Мікалай Шчокін.

Эксперт мяркуе, што пазіцыя Аляксандра Лукашэнкі на інтэграцыю з Расіяй з захаваннем суверэнітэту і нацыянальных інтарэсаў пацвярджае правільнасць абранага шляху па эфектыўным сацыяльна-эканамічным развіццё ў кантэксце распачатага пераездку ўласнасці ў свеце.

Ва ўрадзе

Леташнія вынікі і планы на пяцігодку разглядаліся на ўчарашнім пасяджэнні ўрада

Прэм'ер-міністр Беларусі Раман ГАЛОЎЧАНКА падчас пасяджэння Савета Міністраў адзначыў, што летась была забяспечана ўстойлівая работа эканомікі.

«Кіраўніком дзяржавы былі падтрыманы прапановы ўрада, і ў другой палове года аказвалася сістэмная падтрымка прадпрыемствам рэальнага сектара эканомікі, бізнесу і канкрэтным работнікам камерцыйных і бюджэтных арганізацый. Агульная сума такой падтрымкі склала больш як Br2 млрд. Ва ўмовах дэфіцыту бюджэту, выканання абавязацельстваў па дзярждоўгу гэта беспрэцэдэнтная падтрымка», — сказаў Раман Галоўчанка.

Паводле яго слоў, летась таксама забяспечана павышэнне ўзроўню дабрабыту насельніцтва. «На працягу года ўстойліва расла заробатная плата, у снежні яна дасягнула без нечага Br1,5 тыс. Забяспечаны апераджальны рост даходаў у бюджэтнай сферы, у першую чаргу ўрачоў і настаўнікаў. Мэталі арыенцір выкананы, суадносіны зарплаты бюджэткаў з сярэдняй па краіне склала 80,4%», — адзначыў прэм'ер-міністр.

Як дадаў кіраўнік Саўміна, станоўчае сальда знешняга гандлю за 2020 год склала больш за \$ 1,9 млрд, або 3,2% да ВУП. За ўсю гісторыю суверэннай Беларусі гэта максімальны паказчык у абсалютным вылічэнні.

«Тэмп росту валавога ўнутранага прадукту за 2020 год склаў 99,1%,

Фота БелТА.

што значна вышэй за сярэднеусветны значэнні і перавышае тэмп росту сусветнай эканомікі на 2,6 працэнтнага пункта, Еўрапейскага саюза — на 5,5, Расіі — на 2,2», — канстатаваў прэм'ер-міністр.

Разам з тым, адной з сур'ёзных праблем, па словах Рамана Галоўчанкі, з'яўляецца высокая пазыковая нагрузка на рэальны сектар эканомікі. Па выніках 2020 года сумарная запазычанасць арганізацый склала амаль Br160 млрд і ў параўнанні з пачаткам года вырасла на 19%.

Прадэманстравалі рост прамысловасці і сельская гаспадарка ў студзені.

«ВУП у студзені склаўся на ўзроўні 101,3 працэнта да аналагічнага

перыяду мінулага года. Нядрэнны вынік дасягнуты ў прамысловасці — 108,5 працэнта. Станоўча спрацавала сельская гаспадарка — 100,2 працэнта. Пры гэтым аб'ём інвестыцый пакуль складваецца ніжэйшы за ўзровень мінулага года (94,7 працэнта), у першую чаргу за кошт зніжэння інвестыцыйных затрат», — сказаў Раман Галоўчанка.

Ён падкрэсліў таксама, што не павінны выпускацца з-пад увагі галоўныя вектары, якія залажылі на новую пяцігодку, — стымуляванне спажывання і рацыянальнае імпартазамышчэнне, разгортванне новага інвестыцыйнага цыкла і рэалізацыю экспертнай стратэгіі.

Паводле БелТА.

Дыялог

ШЧЫРАЯ ГУТАРКА ПРА МОВУ

У Віцебскай абласной бібліятэцы імя У. І. Леніна адбылася дыскусійная пляцоўка з удзелам дэлегатаў VI Усебеларускага народнага сходу. Абласны адкрыты дыялог «Беларусь: учора, сёння, заўтра», прысвечаны Міжнароднаму дню роднай мовы, атрымаўся вельмі цікавы. Удзельнікі сходу падзяліліся ўражаннямі.

Член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу, дырэктар Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства радыётэлецэнтр «Тэлерадыёкампанія «Віцебск» Алена Панцохова лічыць, што ў краіне ёсць усе ўмовы для таго, каб карыстацца беларускай мовай. Пра гэта нямала гавары-

лася і на VI Усебеларускім народным сходзе.

Начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Пётр Падгурскі заўважыў, што на Віцебшчыне, як і ў краіне ў цэлым, многае робіцца, каб захаваць унікальную беларускую культуру. Беражліва перадаюцца з пакалення ў пакаленне сакрэты рамёстваў, абрады, танцы, песні, народны фальклор, нават рэцэпты страў.

Як лічыць дырэктар Віцебскага філіяла Міжнароднага ўніверсітэта «МІТСО» Аляксандр Дзядзінкін, асаблівасць беларусаў — у любові да свайго краю, месца, дзе з'явіўся на свет. Невыпадкова кіраўніком краіны была ініцыявана трылогія Года малой радзімы.

Вядомая паэтка Тамара Краснова-Гусачэнка ўпэўнена, што ў Беларусі,

незалежна ад таго, на якой з дзвюх дзяржаўных моў гаворыш, ёсць магчымасць рэалізаваць сябе як асобу. А двухмоўе для жыхароў краіны — магчымасць быць больш інтэлектуальна, духоўна багатымі. Пры гэтым тым, хто прыязджае ў Беларусь з-за мяжы, вельмі цікавацца беларускай культурай, традыцыямі.

Настаўнік хіміі і біялогіі гімназіі № 3 Віцебска імя А. С. Пушкіна Наталля Байдэ канстатавала, што шмат увагі ўдзяляецца праблемам моладзі. І яе прадстаўнікі на роўных удзельнічалі ў гістарычным мерапрыемстве — Усебеларускім народным сходзе.

Пасля мерапрыемства ўсе прысутныя напісалі дыктант на беларускай мове, што стала яго вельмі сімвалічным завяршэннем.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У ЗША абвясцілі пяцідзённую жалобу па памерлых ад ковіду

Прэзідэнт ЗША Джо Байдэн абвясціў пяцідзённую жалобу па памерлых ад каранавіруса. У краіне прыспушчаны ўсе сцягі, у тым ліку над Белым домам. Нагодай для абвясчэння жалобы стала інфармацыя аб тым, што ў ЗША ад ковіду памерла паўмільёна чалавек. Джо Байдэн узяў удзел у цырымоніі запальвання 500 свечак на прыступках Белага дома і хвіліне маўчання ў памяць аб ахвярах пандэміі. ЗША займаюць першае месца ў свеце як па колькасці смерцяў, так і па колькасці тых, хто заразіўся. Усяго ў краіне зарэгістравана больш за 28 мільёнаў захварэлых. З канца снежня 2020 года ў ЗША праходзіць маштабная вакцынацыя ад COVID-19. Прышчэпку атрымалі 38 мільёнаў амерыканцаў (11,6 працэнта насельніцтва). Усю краіну плануюць вакцынаваць да канца лета. Як адзначыла газета The New York Times, цяперашнія страты ад каранавіруса перавышаюць страты

ЗША падчас Першай і Другой сусветных войнаў, а таксама вайны ў В'етнаме.

Улады Люксембурга лічаць магчымым крах сістэмы аховы здароўя

Кіраўнік МЗС герцагства Жан Асельборн папярэдзіў Германію і іншыя суседнія краіны аб небяспецы поўнага закрыцця граніц ва ўмовах пандэміі. «Вядома, з-за мутацый каранавіруса павінны быць тэсты, але нам варта зрабіць усё для таго, каб людзі маглі без абмежаванняў ездзіць на сваю работу», — заявіў ён у інтэрв'ю рэдакцыйнаму аб'яднанню Redaktionsnetzwerk Deutschland. Асельборн звярнуў увагу на тое, што яго краіна моцна залежыць ад асоб, якія рэгулярна перасякаюць граніцы для паездак на работу і з работы. «60 працэнтаў персаналу ў нашых бальніцах, дамах для састарэлых і ўстановах па доглядзе жыве ў прыгранічных раёнах. Калі яны не змогуць з'езджаць, то ў Люксембургу адбудзецца

калапс сістэмы аховы здароўя», — папярэдзіў кіраўнік МЗС.

Індзейскі правадыр запатрабаваў ад Jeep адмовіцца ад наймення Cherokee

Правадыр індзейскага народа чэрокі на тэрыторыі ЗША Чак Хоскін-старэйшы запатрабаваў ад аўтавытворцы Jeep перастаць выкарыстоўваць назву народа ў найменні аўтамабіля, паведаміў тэлеканал CNN. «Кампанія павінна перастаць выкарыстоўваць карэнны амерыканскія назвы, малюнк і назвы татэмных жывёл для іх прадукцыі. Нам не робіць гонару, калі наша імя прыкручана да борта аўтамабіля», — гаворыцца ў заяве Хоскіна. У інтэрв'ю CNN ён заявіў, што чэрокі не пойдуча на здзелку, па якой Jeep змог бы далей выкарыстоўваць іх назву. «Гэта — самае дарагое для нас, гэта частка нашай ідэнтычнасці», — сказаў правадыр. Марка Jeep Cherokee выпускалася з 1974-га да 2001 года, а марка Jeep Grand Cherokee — з 1993-га. У 2013 годзе кампанія Jeep ізноў выпусціла аўтамабіль пад назвай Cherokee.

Каб памяталі

Высокую ўзнагароду Акадэміі ваенных навук Расійскай Федэрацыі гамяльчанін атрымаў за даследчыцкую работу «Лёс камандарма Лізюкова: версіі, міфы і праўда».

Загадчыку кафедры рускай і сусветнай літаратуры ГДУ імя Ф. Скарыны, кандыдату філалагічных навук, дацэнта, прафесару Акадэміі ваенных навук Расійскай Федэрацыі Івану АФАНАСЬЕВУ прысуджана прэмія II ступені імя А. А. Свечына. Яго кніга «Лёс камандарма Лізюкова: версіі, міфы і праўда» выйшла ў свет у 2018 годзе. Гэта вынік шматгадовай працы навукоўца.

— Я шчыра ўдзячны кіраўніцтву Гомельскага дзяржуніверсітэта за стварэнне ўмоў для правядзення неабходных даследаванняў. Неаднаразова даводзілася накіроўвацца ў рабочыя паездкі ў архівы, камандзіроўкі за межы Беларусі для сустрэч з удзельнікамі і выдавочцамі падзей з біяграфіі Аляксандра Ільча Лізюкова, — дзеліцца Іван Афанасьёў.

**ПРЭСТЫЖНАЙ ВАЕННАЙ ПРЭМІЯЙ
УЗНАГАРОДЖАНЫ ГОМЕЛЬСКІ НАВУКОВЕЦ**

Навуковец безумоўна ўдзячны і кіраўніцтву Гомеля і Гомельскай вобласці за неацэнную дапамогу ў адкрыцці ў 2019 годзе ў абласным цэнтры помніка тром братам Лізюковым. Між тым саму манаграфію аб знакамітым земляку аўтар называе не столькі літаратурнай працай, колькі «высакароднасцю памяці і падзякай тым, хто пайшоў ад нас у імя жывых».

— З удзячнасцю хочацца згадаць варонежскіх пошукавікаў, бо менавіта экспедыцыя пошукавага аб'яднання «Дон» стала першым крокам у справе вяртання імя Аляксандра Лізюкова з гістарычнага забыцця. Некаторыя дадзеныя імі матэрыялы ў тым ліку прысутнічаюць і ў кнізе, — адзначае Іван Афанасьёў. Дарэчы, гомельскі навуковец — траурны памінальнік Героя Савецкага Саюза Аляксандра Лізюкова.

Манаграфія стала дакументальнай падставай для таго, каб на дзяржаўным

узроўні Беларусі і Расіі быў прызнаны выключны ўклад Аляксандра Ільча ў Вялікую Перамогу.

— Пакуль яшчэ не ўвекавечана памяць Аляксандра Лізюкова ў Барысаве. Хоць нельга не згадаць той факт, што для вядомага ўсім Канстанціна Сіманава Аляксандр Лізюкоў стаў першым чалавекам, выпадковае спатканне з якім на фронце пад Барысавам падаравала таму ўпэўненасць, што перамога будзе за намі. Аляксандр Ільч быў чалавекам, які ніколі не аддзяляў свой лёс ад лёсу салдацкага. Вось такога Аляксандра Лізюкова ўбачыў Канстанцін Сіманаў у 1941 годзе і з захапленнем пра гэта пісаў. Таму, на мой погляд, будзе справядліва, калі барысаўчане ў год 80-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны ўшануюць подзвіг Аляксандра Ільча Лізюкова, — выказвае надзею гомельскі навуковец.

Наталля КАПРЫЛЕНКА.

Грошы Больш за тры мільёны чалавек у краіне плаціць падаткі

Доля прыватнага бізнесу сярод іх працягвае рост

Як адзначае прэс-цэнтр Міністэрства па падатках і зборах, колькасць індывідуальных прадпрымальнікаў склала 269 501 чалавек і павялічылася за год на 12 501 чалавека, або на 4,9 %.

Дадзенай катэгорыі плацельшчыкаў у бюджэт выплачана 628 млн рублёў. У разліку на аднаго індывідуальнага прадпрымальніка ў цэлым па краіне памер паступленняў склаў 2,3 тысячы рублёў.

Найбольшы ўклад у фарміраванне даходаў бюджэту забяспечылі індывідуальныя прадпрымальнікі, што прымяняюць спрошчаную сістэму падаткаабкладання, паступленні якіх склалі 361,1 млн рублёў, або 57,5 % у агульнай суме плацяжоў дадзенай катэгорыі плацельшчыкаў. У супастаўных цэнах іх

плацяжы перавысілі ўзровень 2019 года на 8,1 %. У супастаўных цэнах паступленні па падатку пры спрошчанай сістэме падаткаабкладання павялічыліся на 8,4 %, па падатку на дабаўленую вартасць — на 6,5 %.

Ад індывідуальных прадпрымальнікаў, якія з'яўляюцца плацельшчыкамі адзінага падатку, у бюджэт паступіла 111,1 млн рублёў, або 17,7 % у агульнай суме плацяжоў гэтай катэгорыі плацельшчыкаў.

Паступленні ў бюджэт даплаты адзінага падатку ў выніку перавышэння валавой выручкі над саракакратнай сумай гэтага падатку склалі 34,8 млн рублёў, што перавышае ўзровень 2019 года на 48,2 %. Удзельная вага даплат у агульнай суме адзінага падатку склала 39,4 %.

Індывідуальнымі прадпрымальнікамі — плацельшчыкамі падаходнага

падатку ад прадпрымальніцкай дзейнасці ў бюджэт выплачана 155,7 млн рублёў. У названай суме паступленняў 52,6 %, або 81,9 млн рублёў, складаюць плацяжы па падаходным падатку з даходаў ад прадпрымальніцкай дзейнасці і 36,4 %, або 56,7 млн рублёў — па падатку на дабаўленую вартасць.

Галоўнае ўпраўленне развіцця падатковых органаў гэтага міністэрства звяртае ўвагу, што за мінулы год змянілася тэндэнцыя па колькасці грамадзян, якія з'яўляюцца плацельшчыкамі падаткаў. Па стане на пачатак года іх стала 3 млн 133 тысячы 802 чалавекі, у параўнанні з адпаведным перыядам, колькасць такіх павялічылася на 10 тысяч 290 чалавек. У даход бюджэту ад гэтай катэгорыі плацельшчыкаў паступіла 755,7 млн рублёў.

Сяргей КУРКАЧ.

Новыя кнігі

ЛЁС ЯК ПРЫКЛАД

З мінскай «Акадэмкінігі» — чарговая, уражальная па сваёй энергетычнай насычанасці кніга пра беларускую культуру. Наўрад ці дзе яе яшчэ знойдзеш: тыраж у выданні «Ковчэга» — 50 экзэмпляраў...

Размова — пра зборнік нарысаў, артыкулаў, эсэ «Застаецца святло: успаміны пра Міхася Мушынскага», укладзены Аленай Аляксандраўнай Васілевіч і Таццянай Міхайлаўнай Васілевіч. Кніга расказвае пра ўнікальнага ў беларускім літаратуразнаўстве чалавека, нават трэба сказаць шырэй — унікальнага ў беларускім асветніцтве, беларускай культуры. Член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук Міхась Мушынскі і ў няпростых умовах савецкіх дзесяцігоддзяў, кіруючыся ў тым ліку і запатрабаваннямі ідэалагічных механізмаў, змог зрабіць неверагодна шмат для ўзнаўлення памяці пра пісьменнікаў-класікаў, для пашырэння іх прысутнасці ў гісторыі беларускай літаратуры. Яго шчырае служэнне вывучэнню творчасці Якуба Коласа, Максіма Гарэцкага, Міхася Зарэцкага вылучала Міхася Іосіфавіча ў глыбокія знаўцы і жыцця любімых

ім пісьменнікаў, і іх творчасці. Сёння цяжка ўявіць, што нехта прыйдзе следам на гэтыя плённыя навуковыя, гісторыка-літаратурныя, літаратуразнаўчыя дзялянкі і абдызе ўвагай напісанае, зробленае, здзейсненае Міхасём Мушынскім.

Прачытайце, не шкадуючы часу, кожны з тэкстаў, у якіх і захапленне навуковай руплівасцю, і шчырае апавяданне пра высокую чалавечыя якасці вучонага, пра тое, які ён быў у паўсядзённым жыцці, — і вы адкрыеце яркую Асобу, Чалавека Культуры. Часам нават падаецца, што ўсе цікавінкі далёка не самае галоўнае ў кнізе, галоўным з'яўляецца яе персанаж, вобраз якога вымалёўваецца з эпоздаў. Зборнік складаецца з чатырох раздзелаў: «Згадкі пра маладосць» (у іх — фрагменты ненапісаных

успамінаў «Мокрае. Клімчыкі. Вайна» самога Міхася Мушынскага, «Успаміны пра філфак...» Тамары Мушынскай — жонкі вучонага), «Абсягі і думкі» (дзе сабраны дакументы, навуковыя артыкулы, рэцэнзіі, прысвечаныя Міхасю Іосіфавічу, яго кнігам), «Маштаб асобы» (успаміны калег, пісьменнікаў), «У сямейным коле» (тэксты дачкі і сына, унука Дзяніса; знайшлося месца і вершам Міхася Іосіфавіча).

У трэцяй частцы — «Маштаб асобы» — аўтарамі выступаюць акадэмікі Уладзімір Гніламёдаў, Радзім Гарэцкі, Ігар Валатоўскі, члены-карэспандэнты Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Данілаў, Сцяпан Лаўшук, дактары, кандыдаты філалагічных навук, журналісты, пісьменнікі, выдаўцы Васіль Жураўлёў, Лявонцій Гаранін, Іван Чарота, Тэрэза Голуб, Ганна Зяпартыка, Эма Золава, Анатоль Бутэвіч, Людміла Сінькова, Генрых Далідовіч, Павел Навуменка, Гун-Брыт Колер (Германія), Георгій Кісялёў, Вольга Шынкаренко, Вольга Нікіфарава, Міхась Кенька, Галіна Шаблінская, Вера Міцкевіч, Генадзь Кажамякін, Алеся Шамякіна, Жанна Шаладонова, Віктар Шніп. А многія з аўтараў — і вучні Міхася Мушынскага!..

Кніга ўражвае і сваёй адкрытасцю, шчырасцю. Нельга без хвалявання чытаць тэксты дачкі — Таццяны Мушынскай, якая добра вядома як мастацтвазнавец, празаік, паэт, публіцыст, надзвычай дзейсны ў айчынай культуры чалавек, і ўніка — кандыдата гістарычных навук, публіцыста, даследчыка жыцця і творчасці Уладзіміра Караткевіча Дзяніса Марціновіча. У зборніку змешчана шмат фотаздымкаў, якія цудоўна дапаўняюць, ілюструюць расповеды пра жыццё літаратуразнаўца.

Асэнсоўваючы маштаб аўтараў, характар тэкстаў, сабраных у кнізе, прыходзіць да высновы, што зробленае, сабранае варта перавыдання ў такой добра вядомай серыі «Жыццё знакамітых людзей Беларусі», якой апякуецца выдавецтва «Мастацкая літаратура». Упэўнены, што кнігу заўважаць і ў навуковым свеце, і сярод тых, хто нават асабіста не ведаў Міхася Іосіфавіча, але нераўнадушны да беларускай літаратуры, да беларускай нацыянальнай культуры. Расказваючы грамадству пра такіх неардынарных людзей, як Міхась Іосіфавіч Мушынскі, даследчыкі і выдаўцы робяць выразны ўнёсак у выхаванне чытача.

Кастусь ЛЕШНИЦА.

Нечакана

Навушнікі, касметыка і айфоны, але галоўнае... завушніцы

Спецыялісты склалі рэйтынг самых папулярных запытаў у канцы мінулага года

За апошнія тры месяцы года карыстальнікі з нашай краіны зрабілі амаль 6,5 млрд пошукавых запытаў на AliExpress — гэта значыць, амаль па 700 запытаў у пераліку на кожнага жыхара краіны. Што яны шукалі найбольш актыўна?

Сярод лідараў рэйтынгу ёсць як цалкам чаканыя, так і значна менш вядомыя пазіцыі. Напрыклад, не стала сюрпрызам папулярнасць запытаў «навушнікі» (2-е месца) і «навушнікі бесправядныя» (4-е месца): іх беларусы актыўна заказвалі на працягу ўсяго года. Тое ж самае можна сказаць і пра пульсаксіметры (прыбор для вымярэння насычанасці крыві кіслародам): гэты запыт трапіў на 6-е месца ў спісе самых папулярных.

На трэцяй пазіцыі рэйтынгу апынуўся пошукавы запыт хіаоті: розную тэхніку гэтага брэнда жыхары Беларусі ведаюць досыць добра і даўно — і актыўна заказваюць на анлайн-версіі ўсходняга рынку. Як і прадукцыю кампаніі Apple, уключаючы яе самыя актуальныя навінкі і аксесуары да іх: запыт «чахол на айфон 11» апынуўся ў рэйтынгу сярод самых папулярных на 5-м месцы.

Напярэдадні Новага года многія пазіцыі ў рэйтынгу былі прысвечаны прыгажосці і ўпрыгажэнням. Так, на сёмым радку рэйтынгу размясціўся пошукавы запыт «гель-лак для пазногцяў», на восьмым — «пярэсценкі», а на дзясятым — «касаметыка». А запыт, які заняў першае месца ў рэйтынгу папулярнасці, аказалася «завушніцы». Іх шукалі 29 мільёнаў разоў за апошні квартал года.

Сяргей КУРКАЧ.

Здарэнне

Дзяўчынка і лекі

Двухгадовая малая з'ела ёмістасць таблетак

Інцыдэнт адбыўся ў абсалютна паспяховай сям'і ў Слоніме. Як паведамляе аддзяленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Гродзенскага аблвыканкама, з раныцы мама дастала з аптэчкі таблеткі, якія ўрач прапісаў дзіцяці, і на дзесьці хвілін адышла ў іншы пакой. Калі жанчына вярнулася, то ўбачыла пустую ёмістасць і дачку, якая знаходзілася побач.

Далей яна зрабіла ўсё абсалютна правільна — неадкладна паведаміла пра здарэнне ў хуткую дапамогу. Медыкі, якія прыбылі на месца, аператыўна прамылі страўнік дзіцяці. На шчасце, шкоды здароўю прычынена не было. Адзначаецца, што дзяўчынка не па гадах развітая і камунікабельная.

У інспекцыі па справах непаўналетніх Слонімскага РАУС растлумачылі, што менавіта дапытлівасць малой і хвілінная няўважлівасць мамы ледзь не прывялі да бяды. Дзяўчынка расказала, што выпіла лекі з цікаўнасці і паабяцала, што больш так рабіць не будзе.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПЕРАРАБІЦЬ НЕЛЬГА ПАКІНУЦЬ

Чаму перавышаюцца тэрміны

Перад камунальнікамі стаяць дакладныя задачы з гэтага года капітальна рамантаваць штогод па 3 % ад агульнай колькасці эксплуатаемага жылфонду. Гэтае патрабаванне ўжо пастаўлена перад усімі абласцямі, абазначыў падчас круглага стала на БелТА **Аляксей ПРАЦКО, начальнік аддзела эксплуатацыі жыллёва-камунальнай гаспадаркі:**

— Сярод праблем, што паўстаюць падчас капрамонтаў, — нарматыўныя тэрміны будаўніцтва, і якасць правядзення работ, і кваліфікацыя работнікаў, і шмат іншага, што хвалюе і ЖКГ, і канчатковага спажыўца.

Капрамонт выконваецца ў дамах, дзе застаюцца пражываць грамадзяне. Людзей не адсяляюць, дамы працягваюць эксплуатавацца, у іх бесперабойна падаюцца ўсе энерганосьбіты, звярнуў увагу на асаблівасці работ **Цімафей КРЭМЭЗ, галоўны інжынер Мінскай гарадской жыллёвай гаспадаркі:**

— У большасці ўсе распрацаваныя нарматыўныя дакументы і тыя, што ствараюцца зараз, адносяцца да патрабаванняў адносна новага будаўніцтва, сучасных метадаў, нормаў, правілаў, якія рэалізавацца ў жылфондзе, збудаваным з 1940-х па 1990-я, пераважна проста не могуць. А яшчэ існуюць звышнарматыўныя жыллыя дамы, дзе тэрмін выканання будаўніча-монтажных работ значна перавышаны. Часта ніхто не ўлічвае нарматыўныя тэрміны і працягласць гэтага рамонту, які адбываецца, падкрэсліў, без адсялення жыхароў.

За тры з паловай месяцы, якія нарматыўна адводзяцца на правядзенне капрамонтаў ад моманту стварэння будаўнічай пляцоўкі да прыёмкі аб'екта ў эксплуатацыю, справіцца нерэальна, падкрэсліваюць спецыялісты. А цэлы месяц пры гэтым патрэбны толькі на праходжанне экспертызы.

Чатыры прычыны праблем

Своечасова ўвесці дамы ў эксплуатацыю не дазваляе некалькі асноўных прычын. **Пры планаванні капрамонтаў не ўлічваюцца ўмовы надвор'я.** Напрыклад, пачатак запланаваны на верасень, а да замены сістэм ацяплення прыходзяць акурат да пачатку ацяпляльнага сезона, калі рабіць гэта немагчыма. У выніку бярэцца перапынак у работах да вясны.

Немагчыма трапіць у кватэру для правядзення ў ёй адпаведных работ. Адзін момант — жыхароў можа проста не быць дома. Яны з'яджаюць у водпуск або іх работадавец можа не адпусціць чалавека з работы на той час, які неабходны для правядзення работ у кватэры згодна з зацверджаным графікам капрамонтаў. Сёлета пандэмія таксама паспрыяла таму, што жыхары катэгарычна адмаўлялі ў правядзенні работ у кватэры, асабліва састарэлыя людзі. Многія ўласнікі падчас касметычнага рамонту ў тэхналагічных нішах, дзе праходзіць інжынернае абсталяванне, закладваюць стаякі халоднага і гарачага водазабеспячэння, а нехта проста зрабіў дарагі рамонт, які падчас замены сістэм ацяплення немагчыма не парушыць. Такія жыллыя таксама не спяшаюцца ўпуськаць у кватэры рамоннікаў.

Безадказнасць грамадзян па забеспячэнні доступу ў кватэру таксама зацягвае тэрміны капрамонтаў. Нават калі першапачаткова ўласнікі пагаджаюцца на рамонт, то пасля адмаўляюцца ад сваіх слоў.

— Да пачатку праекта мы праводзім сходы з жыхарамі, дзе прапануем ім устанавіць сістэму ацяплення дома з індывідуальнымі прыборамі ўліку

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

цяпла. Гэта значыць, што на сістэме ацяплення мы павінны выканаць шэраг тэхнічных работ, а людзі — набыць прыборы ўліку. Аднак мы сутыкаемся з тым, што на сходзе грамадзяне пагаджаюцца з агульным рашэннем, мы работы закладваем у праект і пачынаем выконваць іх, а жыхары раптам адмаўляюцца ад выбораў. У выніку мы не можам выканаць работы, што прапісаны ў праекце капрамонтаў. Прыходзіцца выключыць пэўныя іх віды з праектнай дакументацыі і выдзяляць у асобныя пускавыя комплексы, што не дазваляе здаць аб'ект капрамонтаў і ў тэрмін, і ў поўным аб'ёме, — растлумачыў Цімафей КрэмеЗ.

Фота БелТА

Існуе і **праблема абмежавання доступу рамоннікаў на балкон.** Многія жыхары касметычна рамантуюць і ашкляюць балконы і лоджыі. Часам, яны дэманціруюць пры гэтым супрацьпажарныя лесвіцы і люкі, прадуладжаныя для эвакуацыі падчас узгаранняў.

— Мы пачынаем весці прэтэнзійна-іскавую работу да пачатку капрамонтаў і падчас яго. Аднак суды па забеспячэнні прымусовага доступу да памяшканняў уласнікаў часам могуць цягнуцца да сямі гадоў, — расказаў пра меры ўздзеяння на жыхароў з мэтай дабрацца да балкона падчас рамонту галоўны інжынер. — А за гэтыя сем гадоў дом працягвае эксплуатавацца і атрымліваць натуральны знос. Тая ж афарбоўка фасада, якую ў межах капрамонтаў аднавілі, за гэты час мяняецца. І Дэпартамент па будаўніцтве ў такім выглядзе прыняць дамы ў эксплуатацыю не можа.

А яшчэ падраднай арганізацыі, што прыходзяць на аб'екты капрамонтаў, часта нядобрасумленныя: несвоечасова і не ў тым памеры выконваюць работы. Вынік — звароты грамадзян з прэтэнзіямі. Метад выключэння такіх падрадкаў са спісаў добрасумленных арганізацый ёсць, аднак ён вельмі працяглы, і цяжка яго рэалізаваць, бо частка работ залежыць у тым ліку і ад заказчыка, і даказаць віну падрадкаў складана. У Расіі, напрыклад, існуе рэестр добрасумленных падрадных арганізацый, куды ўключаны арганізацыі для ўдзелу ў працэдурі выбару падраднай арганізацыі, дадаў спецыяліст.

Што рабіць?

Магчыма, трэба стварыць нейкі нарматыўны дакумент, не прывязаны да новага будаўніцтва, які будзе датычыцца патрабаванняў менавіта да капітальнага рамонту эксплуатаемага жылфонду. І ў гэтым дакуменце трэба прадуладзець усе патрабаванні і магчымы адступленні ад дзеючых цяпер патрабаванняў да капрамонтаў і новага будаўніцтва, прапанаваў Цімафей КрэмеЗ.

— Гэта дазволіць забяспечыць больш правільнае разуменне ўводу ў эксплуатацыю і паскорыць працэс

капрамонтаў. Дакладна вызначыць патрабаванні да насельніцтва, якія даводзяць да жыхароў падчас сустрэч. А яшчэ ўзмацніць адміністрацыйную адказнасць грамадзян. Па вопыце іншых краін, увесці меры, якія б адчувальна дазволілі разумець, што неабеспячэнне доступу ў кватэру абыводца чалавеку, вобразна кажучы, у 500 еўра.

Сапраўды, патрэбны нейкі нарматыўны дакумент, бо правілы і нормы, што прымяняюцца да новага будаўніцтва, складана, а часта і немагчыма прымяніць да работ, што праводзяцца падчас капрамонтаў, пагадзіўся **Павел ДРАЗДОЎ, намеснік начальніка ін-**

спекцыі Дэпартамента кантролю і нагляду за будаўніцтвам па горадзе Мінску:

— Як частковае выйсце ў 2017 годзе было прапанавана падзяляць прыёмку дома на пускавыя комплексы і прымаць іх у эксплуатацыю па частках, аднак фактычна самі аб'екты пры гэтым лічацца незавершанымі і звышнарматыўнымі.

Раздзяленне работ на пускавыя комплексы сёння нарматыўна неабгрунтавана. Прынцыпы, закладзеныя для пускавых комплексаў падчас новага будаўніцтва, амаль непрыдатныя для капрамонтаў. А пускавы комплекс — паўнаватасная ізаляваная частка аб'екта, якая здольная абасоблена эксплуатавацца і функцыянаваць. Гэта, напрыклад, пад'езд жылога дома ці цэх у адміністрацыйным будынку. Пры капрамонце не існуе такога абасобленага паняцця, бо аб'ект не перапынае сваю эксплуатацыю. Таму часовае рашэнне па раздзяленні дома на пускавыя комплексы падчас капрамонтаў, мае на ўвазе, што комплексам можна лічыць, напрыклад, інжынерныя сеткі, дах або фасада. Аднак у нормах такіх рашэнняў няма, і работнікі пакуль дзейнічаюць на агульных дамоўленасцях, падкрэслілі эксперты.

— Нават пры такім раздзяленні работ мы не можам забяспечыць цэласнасць, бо людзі не пускаяць у кватэры і на балконы. У выніку фасад гатовы, а балконы — не. Тое ж і з інжынернымі сеткамі. З водаправодамі амаль няма праблем, жыхары згодныя на іх замену. А вось сістэма ацяплення часам мяняецца ўверсе і ўнізе, а ў кватэры паміж імі застаюцца старыя батарэі і трубы. У выніку ўсё перамяшалася, і сістэма ізноў стане старой, — прывёў прыклады Павел Драздоў. — Патрэбны дакумент, дзе былі б абазначаны нюансы, звязаныя з арганізацыяй работ, з забеспячэннем доступу ў кватэру, адказнасцю ўласніка. Было б лагічна ўпісаць гэтыя нюансы, напрыклад, у ТКП № 206, якім вызначаецца парадак правядзення работ.

Гэта што датычыцца дакументацыі, а вось як эксперты прапануюць быць з жыхарамі, мы неўзабаве раскажам.

Ірына СІДАРОК.

УП «БЕЛКОНФИСКАТ» объявляет о проведении электронных торгов

17.03.2021 г.
по продаже имущества Наймарк Т. А. автомобиль «Mercedes-Benz S320 CDI», 2007 г. в., начальная стоимостью 24 363 руб. 43 коп. На сайте belkonfiskat.by размещена информация о торгах. Справки по тел. 8 (017) 3639489. УНН 190431606

ОТЧЕТ ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИМУЩЕСТВА МЕСТНОГО КУЛЬТУРНОГО ФОНДА «ТРАДИЦИЯ»

Местный культурный фонд «Традиция», зарегистрированный Главным Управлением юстиции Мингорисполкома 13 января 2010 года, создан одним учредителем.
С учетом переоценки стоимость основных средств составляет 8 582,59 (восемь тысяч пятьсот восемьдесят два белорусских рубля 59 копеек). Предпринимательская деятельность фондом не осуществлялась.
За отчетный период с привлечением волонтеров и силами учредителя ре-дактировался портал об исторической реконструкции в Беларуси. Также указанными силами был осуществлен ряд культурных мероприятий совместно с клубом исторической реконструкции «Вилькомир» при ГУО «ЦДО ДИМ «Эврика»» в школах-интернатах и детских домах Беларуси. Учредителем фонда уплачивается арендная плата в размере 40 (сорока) белорусских рублей. Иных расходов за отчетный период фонд не имел.
Унитарных предприятий, хозяйственных обществ фондом не создавалось, также фонд не участвует в таких юридических лицах. УНП 194901372

ОТЧЕТ ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИМУЩЕСТВА МЕСТНОГО БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОГО ФОНДА «ВМЕСТЕ ЗДЕСЬ» ЗА 2020 ГОД

В соответствии с п.46 Положения о создании, деятельности и ликвидации фондов в Республике Беларусь местный благотворительный фонд «Вместе здесь» публикует отчет об использовании своего имущества.

Местный благотворительный фонд «Вместе здесь» учрежден физическими лицами в количестве 2 человек. Учредительный фонд в размере 2567 руб. сформирован имуществом, переданным учредителем фонда. В течение 2020 года в фонд поступила благотворительная помощь на сумму 5025,71 руб. от организаций, предпринимателей и физических лиц. Из них 4434,15 руб. расходованы на общественно-полезные цели в соответствии с уставом фонда: подготовлен спектакль «Сказ про Федота-Стрельца» с участием незрячих актеров; приобретено осветительное и звуковое оборудование, другие материалы для оснащения выездной мобильной конструкции; выпущен спектакль «Аля и Валя» с участием незрячих актеров; представлена постановка «Вересковский мед»; записаны обучающие видео и сказки для детей в рамках проекта «Карантим»; проведены мастер-классы «Я не другой, я — друг. Этикет особого назначения»; организованы инклюзивный костюмированный бал «Бал вампиров» и индивидуальные поздравления для особенных детей от Деда Мороза.

Унитарных предприятий и других хозяйственных обществ фондом не создавалось.

УНП 490913430

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 28, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09, BELTORGI.BY

Продавец: ОАО «Хойницкий КБО» (УНП 400056519), 247622, Гомельская область, г. Хойники, ул. К. Маркса, 28, тел.: +375 232 31-59-72, +375 29 135-78-72.

Публичные торги в электронной форме будут проведены **29 марта 2021 г. с 09.00 до 17.00** на электронной торговой площадке BELTORGI.BY.

Предмет торгов — капитальное строение инв. №343/С-94164, площадь — 1266,0 кв. м, назначение — здание специализированное для бытового обслуживания населения, наименование — здание Дома быта. Составные части и принадлежность: подвал. Кадастровый номер земельного участка, на котором расположено капитальное строение — 325450100001016097. Местонахождение: Гомельская обл., г. Хойники, ул. Карла Маркса, 27. Начальная цена предмета торгов — 273 000,00 бел. руб. с НДС. Шаг торгов — 5 %, задаток — 10 % от начальной цены предмета торгов.

Телефон для ознакомления и осмотра +37529 698 53 53.

Для участия в торгах необходимо в срок с 09.00 25.02.2021 г. по 17.00 26.03.2021 г.: 1) зарегистрироваться и подать заявку по выбранному лоту на участие в торгах на сайте BELTORGI.BY; 2) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY33BPSB30121854590139330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», код BPSBBY2X, УНП 191113330, получатель — ЗАО «Белреализация».

Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее чем за день до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену. Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются несостоявшимися. Предмет торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Результаты торгов оформляются в виде протокола. Победителю торгов (претендент на покупку) обязан в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов оплатить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, и аукционный сбор. Срок заключения договора купли-продажи и оплаты предмета торгов — не позднее 10 рабочих дней со дня проведения торгов.

ЕЖЕГОДНЫЙ ОТЧЕТ об использовании имущества Местного культурно-исторического фонда «В поисках утраченного» за 2020 год

Местный культурно-исторический фонд «В поисках утраченного» зарегистрирован указом коллегии главного управления юстиции Мингорисполкома от 23 декабря 2016 г. № 33. Свидетельство о государственной регистрации № 21, учетный номер плательщика № 692010085

Учредителями фонда являются физические лица — 3 человека.
1) Стоимость имущества фонда на 1 января 2021 г. составляет 2 717,10 белорусского рубля;

в том числе:
имущество, переданное учредителями фонда, — 2728,80 бел. руб.
Поступлений от проводимых в соответствии с уставом мероприятий нет.

2) Доходов, полученных от осуществляемой в соответствии с уставом фонда предпринимательской деятельности нет.
Расходов, понесенных фондом на достижение общественно-полезных целей, указанных в уставе, нет.

3) Иные расходы — 11,70 бел. руб.

4) Количество унитарных предприятий, хозяйственных обществ, созданных фондом для осуществления предпринимательской деятельности, — нет.

УНП 692010085

Прырода і мы

ТРЫ ЧВЭРЦІ НАШЫХ ВАДАЁМАЎ МАЮЦЬ ЭКАЛАГІЧНЫ СТАТУС «ДОБРЫ» І ВЫШЭЙ

Гэтая інфармацыя была агучана на калегіі Мінпрыроды, на якой падвялі вынікі работы і намецілі планы на будучыню.

Кіраўнік прыродаахоўнага ведамства Андрэй ХУДЫК адзначыў, што практычна па ўсіх кірунках дзейнасці ёсць вынікі, дынаміка і дасягненні не толькі на краінавым, але і на сусветным узроўні. «Так, у сусветным рэйтынгу па індэксе экалагічнай эфектыўнасці Беларусь займае 49 пазіцыю са 180 краін, аяраджваючы ўсе астатнія краіны ЕАЭС. Краіна займае лідзіруючыя пазіцыі сярод краін рэгіёна па якасці паветра, сістэмы кіравання цвёрдымі адходамі, ацэнцы біразнастайнасці і навакольнага асяроддзя», — канкрэтызаваў міністр.

Дасягненні Мінпрыроды за апошні час былі праілюстраваны некаторымі лічбамі. Напрыклад, штогод зніжаецца ўзровень выкідаў забруджвальных рэчываў у атмасферу, з 2015 года зніжэнне склала 4,5%. «Добры» і больш высокі экалагічны статус маюць 74,6% нашых вадаёмаў. Забяспечаны прыродны запасаў нафты па катэгорыі C2 + D0 ў аб'ёме больш за 4 мільёны тон або звыш 138% ад задання і нафты катэгорыі C1 + C2 у аб'ёме 5,75 млн тон або 113% ад задання на 2018—2020 гады. Плошча асабліва ахоўных прыродных тэрыторый да 2020 года дасягнула 9% ад плошчы краіны. За апошнія тры гады за кошт сродкаў міжнароднай тэхнічнай дапамогі выкананы работы

па паўторным забалочванні тарфянікаў на плошчы больш за 15 тысяч га.

Актыўна абмяркоўвалася на калегіі пытанне аб шкодных выкідах ад кацельняў. Як растлумачыў першы намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Баляслаў ПІРШТУК, праблема існуе. Старыя кацельні пасля мадэрнізацыі могуць працаваць у нармальным рэжыме і паступова колькасць праблемных аб'ектаў змяншаецца. Мадэрнізацыя не патрабуе вялікіх фінансавых выдаткаў, аднак для некаторых балансатрымальнікаў кацельняў і такія сумы непад'ёмныя.

Набірае папулярнасць выкарыстанне мясцовых відаў паліва, у прыватнасці, шчэпак. І сёння існуюць бяспечныя тэхналогіі, але ўсё зноў упіраецца ў фінансы: такое абсталяванне нятанна каштуе. Але ўлічваючы, што расходны матэрыял значна таннейшы, чым газ, выдаткі акупяцца.

Намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Аляксандр КОРБУТ падняў праблему выжывальнасці дрэў, высаджаных на ўзбочынах дарог. Таксама звярнуў увагу прадстаўнікоў органаў мясцовай улады на неабходнасць эфектыўнага выкарыстання зямель, на якіх знішчаны баршчэўнік Сасноўскага: калі адразу не ўвесці іх у гаспадарчы абарот, праз год-два там зноў вырасце агрэсар.

Намеснік прэм'ер-міністра Аляксандр СУБОЦІН, які прысутнічаў на калегіі, заўважыў: «Зялёны» парадак дня ў свеце становіцца ўсё больш і больш актуальны. Ён пачынае ўплываць на развіццё іншых галін, на развіццё эканомікі, прамысловасць змяняецца з-за «зялёнага» руху, некаторыя галіны знікаюць. Таму ваша роля ў эканоміцы і ў дзяржаве павінна расці. Хацелася б, каб ваша здольнасць атрымліваць межныя гранты, тэхнічную дапамогу значна павялічылася. Задача складаная, але бачачы, як гэта робяць Грузія, Казахстан, думаю, што і ў нас рэзервы ёсць».

На бягучы год агульны бюджэт праектаў, якія рэалізуюцца з міжнароднай тэхнічнай дапамогі, заплаваны ў памеры 31 млн долараў і 11,8 млн еўра. Выдаткі праектаў за 2020 год склалі 7,5 млн долараў і 3,9 млн еўра.

Аксана ЯНОЎСКАЯ.
Фота прэс-службы Мінпрыроды.

Зялёнае багацце

ГОД ЛЯСНЫХ КУЛЬТУР

Ён павінен стаць пераломным у стаўленні да гэтага пытання

Адна з тэндэнцый апошніх гадоў у галіне лясной гаспадаркі — нарошчванне аб'ёмаў вытворчасці пасадачнага матэрыялу з закрытай каранёвай сістэмай, расказаў кіраўнік ведамства Віталь ДРОЖЖА.

— З гэтай нагоды ў 2018—2020 гадах былі пабудаваны чатыры новыя спецыялізаваныя цяплічныя комплексы. У выніку ў 2020-м такім спосабам вырашчана 21,4 мільёна раслін. Да 2025 года гэты паказчык плануецца павялічыць да 25 мільёнаў. Разам з тым, у нас узніклі пэўныя праблемы. Летась было спісана больш за пяць тысяч гектараў лясных культур. З прычыны стыхійных бедстваў, засухі, пажараў, граду — 1719 гектараў, 992 гектары — з-за не-своечасовага догляду. Прызнаючы складанасці ў галіне ўзнаўлення лясоў, сёлетні год мы аб'явілі годам лясных культур. Ён павінен стаць, па сутнасці, пераломным у нашым стаўленні да гэтага пытання. Для вырашэння задач у нас ёсць усё неабходнае: створана матэрыяльная база, ёсць пасадачны матэрыял адпаведнай якасці.

У адпаведнасці з даручэннем Прэзідэнта, у 2020 годзе забяспечаны ўвод у эксплуатацыю сямі сучасных высокатэхналагічных вытворчасцяў па выпуску паліўных гранул у Барысаўскім, Мазырскім, Капільскім доследных, Навагрудскім, Пружанскім, Клічаўскім, Жыткавіцкім лясгасах з аб'ёмам інвестыцый больш за 80 мільёнаў рублёў. «На ўвесь аб'ём выпускаемай пелетнай прадукцыі зацверджаны кантракты, заводы выйшлі на прыбытковую работу», — адзначыў міністр.

— Наша першачарговая задача — забеспячэнне сыравінай айчыннага перапрацоўшчыка. У нас функцыянуе 96 дрэваапрацоўчых вытворчасцяў. За мінулы год арганізацыямі Мінлясгаса нарыхтавана больш за 21 мільён кубаметраў драўніны, у тым ліку іншымі арганізацыямі шляхам аказання паслуг — 6,7 мільёна кубаметраў. Захаванне дрэваапрацоўчых цэхаў дазваляе нам забяспечыць занятасць і гарантаваны заробак больш чым 4,5 тысячы чалавек, якія пражываюць у малых гарадах і сельскай мясцовасці, — паведаміў Віталь Дрожжа.

Дар'я ШЛАПАКОВА.

ПАКУЛЬ НЕ РАЗЛІЛІСЯ РЭКІ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Для таго каб адпрацаваць механізм дзеяння падчас «вялікай вады», у Пухавіцкім раёне прайшлі спецыялізаваныя абласныя вучэнні. Удзельнічалі ў іх прадстаўнікі многіх ведамстваў. Сярод іх — міністэрствы па надзвычайных сітуацыях, унутраныя спраў, дарожныя службы...

— На тэрыторыі Мінскай вобласці ёсць традыцыйна напружаныя мясціны з пункту гледжання паводкавай абстаноўкі, — расказвае афіцыйны прадстаўнік Мінскага абласнога ўпраўлення МНС Анастасія ШВАЙБОВІЧ. — Гэта традыцыйна ўчасткі Стаўбцоўскага, Барысаўскага, Маладзечанскага, Пухавіцкага раёнаў. Яны знаходзяцца ў поймах Бярэзіны, Плісы, Бабра, Ушы, Нявежы, Віліі, Свіслачы і Нёмана.

Менавіта пойма Свіслачы і стала своеасаблівай трэніровачнай пляцоўкай. Першым пунктам, куды высаджаліся ўдзельнікі вучэнняў, стаў мост праз Свіслач у раёне вёскі Лешніца. Паводле легенды, яго апоры былі пашкоджаны крыгаходам. Праз гэта ўзнікла небяспека таго, што ён можа абрынуцца. Задача складалася ў тым, каб забяспечыць бяспеку мясцовых жыхароў і арганізаваць аб'езд транспарту.

Але перш чым пачынаць экстранны рамонт апоры,

транспарту трэба падабрацца да поймы ракі. Для гэтага будучая дарога чысціцца ад снегу і заадно падсыпаецца пяском з самазвалаў. Дарожнікі тым часам рыхтуюць спецыяльныя металічныя канструкцыі. Яны будуць трымаць апоры да таго часу, пакуль хібы не ліквідуюць. Спецыялісты запэўніваюць, што пры неабходнасці могуць сцягнуць спецыялізаваную тэхніку з розных куткоў Мінскай вобласці. Дабярэцца яна сюды за лічаныя гадзіны.

Пры падобных надзвычайных сітуацыях склікаецца спецыяльная камісія, у якую ўваходзяць прадстаўнікі многіх службаў. Узначаліў яе намеснік старшыні Пухавіцкага райвыканкама Аляксандр СУГАК.

— У нашым раёне ў зоне магчымага падтопвання знаходзіцца каля дваццаці вёсак. Мы гатовыя вывезці іх жыхароў на транспарце мяс-

цовага аўтапарка, — сцвярджае суразмоўнік. — Шмат рэйсаў для гэтага не спатрэбіцца. Напрыклад, тут, у вёсках Лешніца і Ванькаўшчына, усяго жыве каля сотні чалавек. Але я не магу згадаць выпадкаў, калі б даводзілася эвакуіраваць людзей у рэальнасці. Ды і апошняя паводка адбылася ў нас даволі даўно — каля пяці гадоў таму. А пасля снегі ці то зусім не выпадаў, ці то яго было вельмі мала. Вось што сапраўды ўяўляе патэнцыяльную цяжкасць падчас эвакуацыі, дык гэта садовыя таварышты. Іх у нас у раёне каля 170. Прычым частка людзей жыве там і ўзімку.

Праз некаторы час эпіцэнтр вучэнняў перамяшчаецца на новы пункт. Уздоўж Свіслачы ідзе невялікая вясковая вулачка. Па легендзе, яе ўчастак быў размыты моцнымі дажджамі. Яны, у сваю чаргу, справакавалі падняцце вады ў рацэ

да крытычнага ўзроўню. Жыхары навакольных дамоў сталі паведамляць аб тым, што вада пачала пранікаць на іх прысядзібныя ўчасткі. Задача аварыйных службаў — адвесці ваду і вярнуць дарогу ў спраўны стан. Для гэтага трэба арганізаваць работу грэйдара і падсыпку глебу.

— Мы зыходзім з таго, што размыла каля 120 метраў дарогі. Побач знаходзіцца кар'ер, адкуль можна вазіць пясок, — паясняе галоўны інжынер ДРБУ-169 філіяла КУП «Мінскаблдарбуд» Юрый РАЗМЫСЛОВІЧ. — Але падабрацца сюды мы можам толькі заднім ходам. Наогул трэба падсыпаць каля тысячы кубаметраў глебу. Па часе мы адвобразім на гэта каля шасці гадзін. Работы па дасыпцы вядуцца з паслойным зацвярдзеннем. Гэта значыць, што з будаўнічых сумесяў робіцца спецыяльнае пакрыццё.

Падтопленыя землі маюць патрэбу і ў санітарным кантролі.

— Мы праводзім падворныя абходы для таго, каб выявіць магчымыя падтопванні, асабліва падвалаў, сховішчаў гною, кампоставых ям, — расказвае ўрач-гігіеніст аддзела гігіены Пухавіцкага раённага цэнтру гігіены і эпідэміялогіі Юрый ВАРДАМСКІ. — Таксама адбіраем пробы з шахтных калодзежаў.

Калі вынікі даследаванняў не адпавядаюць санітарным нормам і правілам, будзем праводзіць дэзынфекцыю пры дапамозе таблетаў. Жыхарам жа рэкамендуем ваду кіпяціць або ўвогуле карыстацца той, што прадаецца ў бутлях.

Фінальны пункт вучэнняў — адначасова і самы складаны, што быў пашкоджаны газавод на падводным участку і была парушана лінія сувязі. Вадалазам трэба было правесці адпаведныя рамонтныя работы ў адчувальнай холад — тэмпература за бортам апускалася далёка за нуль.

— Адпрацоўваем сітуацыю, калі без газу засталіся адразу два раёны — Пухавіцкі і Чэрвеньскі, — тлумачыць галоўны інжынер Пухавіцкага раёна газаснабжэння Святлана ЕРМАЛІНСКАЯ. — Сярод спажывцоў — 16 прамысловых прадпрыемстваў, 20 камунальна-бытавых і больш за сем тысяч абанентаў. Іх нельга пакідаць без «блакітнага паліва».

Пэўная частка іх — з катламі. Час перападключэння — ад 30 да 50 хвілін. Запасаў газу ў газаводзе дастаткова, каб забяспечыць насельніцтва на працягу некалькіх гадзін. Аднак для гэтага трэба адключыць вытворчыя аб'екты.

На практыцы такія сітуацыі могуць узнікнуць праз простую чалавечую неахайнасць. Скажам, нейкая арганізацыя пачала раскопку на тэрыторыі, а перад тым у газазабяспечальную арганізацыю не звярнулася. Як вынік — экскаватар чапляе газавую трубу.

Падобныя вучэнні будуць праводзіцца рэгулярна.

— Мы даём ацэнку рабоце розных ведамстваў. Гэта неабходна для таго, каб ацаніць стан, здольнасць прыняць імі тыя ці іншыя кіраўнічыя рашэнні ў выпадку ўзнікнення падобных сітуацый, — адзначыў першы намеснік начальніка Мінскага абласнога ўпраўлення МНС Уладзімір ЯНЧЫК.

Валяр'ян ШКЛЕННІК.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

Перажытае — незабытае

Справа маладых

«МЫ БЫЛІ НА СЁМЫМ НЕБЕ АД ШЧАСЦЯ»

КАЛІ НЕ БАЯЦА ПРАЦЫ

Так здараецца: азірнешся часам на пройдзены шлях і ўбачыш, як жа непарыўна ён звязаны з пэўнымі людзьмі і мясцінамі, з гістарычнымі падзеямі і нават...

Мая першая сустрэча з ансамблем «Верасы» адбылася ў 1975-м падчас канцэрта ў Магілёўскім педвучылішчы. Для нас, 16-гадовых і ў большасці сваёй вясковых падлеткаў, гэта выступленне стала сапраўдным чудам! Да сёння ў памяці, як на сцэне прыглышлі святло, як да мікрафона выйшаў малады прыгожы «вайсковец», як у сціснанай зале загучала яго:

«Товарищ генерал, вот добровольцы — Двадцать два гвардейца и их командир Построены по вашему...» — «Отставить, вольно! Значит, вы, ребята, пойдете впереди...»

Пад канец гэтага верша на сцэну стала вяртацца святло, палілася песня: «Этот город называется Полоцк...».

Пасля канцэрта артыстам сталі задаваць пытанні — у пісьмовым выглядзе. Сярод іх была запіска з маім: «Якім падзеям прысвечана песня?»

Той «вайсковец», ён жа Аляксандр Ціхановіч, сказаў, што ў чэрвені 44-га пры вызваленні Полацка 23 воіны-гвардзейцы на чале з камандзірам узвода лейтэнантам Грыгор'евым фарсіравалі Заходнюю Дзвіну, захапілі важны ваенны плацдарм... На тым месцы цяпер абеліск з прозвішчамі 22 герояў (жывы застаўся толькі адзін), а песню напісаў Юрый Візбар.

Здаецца, з таго канцэрта я захапілася гісторыяй апошняй вайны...

А папулярнасць «Верасоў» тым часам расла. Праз пару гадоў яны зноў былі з канцэртаў у Магілёве, і падчас яго мы, дзяўчаты, атрымалі асалоду не толькі ад песень, але і ад прыгожых строяў: салісткі ансамбля былі ў доўгіх сукенках, расшытых унізе васількамі ды рамонкамі.

Нешта падобнае пашыла сабе і я — прыбралася на выпускны баль у вучылішчы і нават дагэтуль захоўваю.

...Потым былі гады вучобы ў сталічным універсітэце, культпаходы на канцэрт любімага ансамбля. І не толькі: нека-

напрадвесні ў нацыянальных строях і з кветкамі мы выйшлі на перон Мінскага вакзала, каб сустрэць в'етнамскую дэлегацыю, і там убачылі любімых артыстаў: «Верасы» ад'язджалі на гастролі ў Вільнюс. Мы чакалі адзін і той жа вагон, размаўлялі, смяяліся. А ўрэшце — уручыўшы букеты газсям і ўбачыўшы, што адзін застаўся — панеслі яго Аляксандру Ціхановічу. Той, помню, замахаў рукамі: «Вы што, дзяўчаткі?.. Хіба я падобны на в'етнамца?»

Букет мы ўручылі Ядвізе Паплаўскай. ...Наступны эпізод як быццам не пра іх, і ўсё ж! У 1983-м мы з калегамі адпачывалі на турбазе ў Аджарыі, каля самай турэцкай граніцы, і ўсе 24 дні там «круцілі» нашых «Сяброў», «Песняроў», «Верасоў» (найчасцей гучала «Малінаўка»). Мы, беларускія дзяўчаты, былі на сёмым небе ад шчасця! І, вядома ж, не ад шампанскага, якое стараліся перадаць за наш стол галантныя грузінскія кавалеры... Ад таго, што гэта — нашы песні і нашы «хлопцы», ад таго, што мы — беларускі. Гэта быў патрыятызм — вышэйшай пробы! А потым...

У нашай школе ўпершыню прайшла сапраўдная дыскатэка. Нам дазволілі выключыць святло. Вулічныя ліхтары замянялі святламузыку. Мой першы дзясяты клас «круціў» кранальна-пяшчотнае: «Ты куды мяне клічаш, паслухай, завіруха мяце, завіруха, на дварэ ні машын, ні людзей, на дварэ ні машын, ні людзей...»

Іх сапраўды не было. Ішоў толькі снег і... Сярожа Багамолаў, каб запрасіць мяне, настаўніцу, на танец.

Я, помню, трохі разгубілася ад смеласці вучня, але ж танцаваць пайшла. А вось

будучы муж (на свяце ён быў у міліцэйскай форме) разгубіўся і адмовіўся.

...Калі ў нас нарадзіўся сыноч, Міша, Ядвіга Паплаўская ўжо спявала, відаць, найлепшую калыханку: «Доўгі дзень, цёплы дзень адплывае за аблокі...».

Гэтую ж песню днямі і начамаі спявала я. А неяк у бальніцы над хворым дзіцяткам (не ў крыўду паэту Генадзю Бураўкіну) дапісала цэлы слупок:

Ноч прыйшла, з ёй была Каляровых сноў вясёлка. Спіць камар, спіць пчала, Каб ізноў устаць на золку. Толькі зорачкі не спяць, На цябе яны глядзяць. Спі, засні хутчэй, сыночак, Заўтра раненька ўставаць.

...А потым ад «Верасоў» на сцэне засталіся любімыя салісты — з'явіўся дуэт «Счастливый случай». І ўжо яго песні разляталіся ва ўсе куткі былога вялікага Саюза.

У жніўні 1999 года я прыехала ў Жыровіцкі манастыр, каб пакланіцца цудатворнаму абразу Божай Маці. Малілася ды плакала аб сваім, але ж неяк заўважыла, што мужчына побач са мною таксама выцірае вочы. Перад апошняй прыступкай да іконы я ўбачыла, што гэта... Аляксандр Ціхановіч. Ён (светлай памяці!) часта прыезджай у гэты манастыр, напісаў музыку да трапара і кандака (асобья малітвы) іконе Божай Маці «Жыровіцкай», спяваў у царкоўным хоры Свята-Духава сабора і ў патрыяршым хоры ў Маскве.

...У 2002-м у дзень Маці з дабрачынным канцэртаў і падарункамі ён наведаў Уздзенскую санаторную школу. У ёй тады вучыўся мой сын Міша і таксама хваляваўся — збіраўся выступаць: пад любімую гітару праспяваць «Молитвы матери моей»...

Ён хораша пачаў, і які ж гэта быў цуд, калі на сцэну да яго выйшаў... Аляксандр Ціхановіч, і прыпеў яны праспявалі разам!

На памяць аб той, апошняй, сустрэчы, застаўся агульны здымак з найлепшымі пажаданнямі і песні, якія гучаць у сэрцы да сёння.

Наталля Сівак, в. Заполле, Чэрвеньскі раён.

...Шляхі божыя непрадказальныя: у няпросты час знайшлі адно аднаго Таццяна Гарачова і Віталь Голубеў, стварылі сям'ю, гадуюць дачушку, маюць жыллё ў райцэнтры, а на ўскрайку вёскі Дразды ў іх, як меркавалася, будзе дача. Праўда, пры ёй 25 сотак зямлі... І пару гектараў можна ўзяць у арэнду...

— Першай мы купілі карову галштына-фрызскай пароды, — расказвае Віталь. — Затым двух бычкоў (аднаго пародзістага, племяннога). За імі на падворку з'явілася пяць цялят і пяць цялушак... Таццяна сама вядзе ўсю бухгалтэрыю, прайшла рэгістрацыю як кіраўнік сялянска-фермерскай гаспадаркі.

Летам іх статак няблага жыву пад адкрытым небам, але ў верасні сужэнцы распачалі будоўлю. Не ўсё, на жаль, паспелі зрабіць. Тым не менш іх так званая міні-ферма выглядае досыць прыстойна: сцены з бялюткіх блокаў, шчыльныя металічныя дзверы, унутры — і чыста, і цёпла...

— Хоць для нашых свіней гэта і не вельмі трэба. Яны не баяцца холаду, — тлумачыць гаспадыня. — Парода такая — пуховая мангаліца. Кныра муж прывёз з Гродзеншчыны, дзвюх свінаматак купілі ў Оршы. Парасят ад іх і прадавалі ўжо, і сабе пакінулі. Кормім з малачком, так што растуць яны хутка, набіраюць вагу.

Ёсць на падворку ў новых вяскоўцаў і кабыла Майка — шчырая працаўніца, надзейная памочніца. Ёсць мотаблок, да якога не так даўно купілі прычэп для перавозкі жывёлы. Добра было б займаць свой трактар... Хацелася б вырошчваць збажыну, каб не купляць камбікорм...

Карацей, планаў у гэтай сям'і шмат, працы яна не баіцца. Значыць, усё атрымаецца?

Таццяна Ігнаценка, г. Лёзна.

Размінка для кемлівых

«Дзень» — «ноч», «праўда» — «хлусня», «гаварыць» — «маўчаць»...

У Васіля Быкава (светлай памяці!) нека спыталі пра яго любімы занятак. Ён адказаў: «Думаць». Якраз гэта моцна зрабіць чытачы любімай «Звязды», для якіх я склаў адмысловы тэст-віктарыну: зашыфраваў 20 твораў беларускіх пісьменнікаў. Каб расшыфраваць іх, дастаткова замяніць словы на процілеглыя (ці амаль процілеглыя) па значэнні. Добра яшчэ б назваць пісьменнікаў. А яшчэ лепш — перачытаць. І не толькі згаданае... Паспрабуем?

1. «Забытыя ночы».
2. «Звяры ў пустыні».
3. «Запрашэнне цнатлівай дзяўчыны».
4. «Зацішша ў кустах».
5. «Каханыя выжываюць».
6. «Казіны статак».
7. «Марынка-машынка».
8. «Нараджэнне зайца».
9. «Кугакаюць совы».
10. «Планета Сатурн».
11. «Полацкая басота».
12. «Прыезджыя».
13. «Рогат вароны».
14. «Свая чужына».

15. «Старое неба».
16. «Захвалены д'ябал».
17. «Хлусня памірае скраю».
18. «Хатняя рыбалка жабрака Гароха».
19. «Чорт аднолькава множыць».
20. «Чужыя бацькі».

Мікалай Старых,

г. Гомель.

Адказы

1. «Веканомыя дні», Міхась Лынькоў.
2. «Люді на балочі», Іва Мелёж.
3. «Вы-вы-вы».
4. «Вечернінне блудніцтва», Іва Шамкіна.
5. «Негелібіччя», Іва Мелёж.
6. «Віктар Праўдзін», Міхась Васіль Быкаў.
7. «Міколка-паравоз», Міхась Васіль Быкаў.
8. «Сядзіба Самой-Лынькоў».
9. «Плючэ ваважаравікі», Каратат Крапіва.
10. «Зорка Венера», Максім Багдановіч.
11. «Пінінскія шляхты», Віцэнц Дунін-Марцінкевіч.
12. «Пінінскія шляхты», Віцэнц Дунін-Марцінкевіч.
13. «Пінінскія шляхты», Віцэнц Дунін-Марцінкевіч.
14. «Чужыя бацькі», Іва Мелёж.
15. «Вячэрнінныя», Вячаслаў Адамчык.
16. «Зачіноўныя», Якуб Колас.
17. «Праўда», Іва Мелёж.
18. «Дэка», Уладзімір Гітлавіч.
19. «Хатняя рыбалка жабрака Гароха», Іва Мелёж.
20. «Родныя дзеці», Ніл Гілевіч.

Весткі з месцаў

«Чароўны свет роднай мовы»

Ці доўга пражыве дрэва, калі ў яго абсякуць карані? Якім стане чалавек, калі ў яго забяруць родную мову?

Каб прымусіць вучняў задумацца над гэтымі пытаннямі, каб абудзіць цікавасць да вывучэння беларускай мовы і літаратуры, у нашай школе прайшло свята «Размаўляй са мной па-беларуску». Падчас яго хлопчыкі і дзяўчынкі акунуліся ў чароўны свет роднай мовы, паслухалі, як яна гучыць не толькі на ўроках, «пабывалі» ў фальклорнай экспедыцыі, адказалі

на пытанні віктарын «Перакладчыкі» і «Стравы беларускай кухні». На свяце папрысутнічаў і выступіў кандыдат філалагічных навук Л. Кузьміч, прагучалі беларускія вершы і песні ў выкананні настаўніка А. Марусавы, фальклорнага калектыву «Валоскі» і гуртка «Дабрадзей».

Ала Пратасавы, загадчыца бібліятэкі СШ № 66 г. Гомеля.

Пошту чытала Валянціна ДОЎНАР.

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Магілёўская вобласць, Шклоўскі раён

Старшыня Шклоўскага райвыканкама Аляксандр ЦІТОК:

«Працуем выключна для дабрабыту людзей...»

Шклоўскі раён — адзін з самых перспектывных на Магілёўшчыне. Тут створаны ўмовы для адпачынку, развіцця творчых здольнасцяў дзяцей і дарослых, заняткаў спортам.

— Усе лічаць, што Шклоўскі раён — сельскагаспадарчы, але гэта крыху памылковае меркаванне, — адзначае старшыня Шклоўскага райвыканкама Аляксандр ЦІТОК. — Сапраўды, раён валодае добрай матэрыяльнай сельскагаспадарчай базай — гэта буйныя МТК, прадпрыемствы, нахшталь ААТ «Александрыйскае», якое мае паглыбленую мясную перапрацоўку, а таксама фірменны гандаль. Шклоўскі раён — адзін з найбуйнейшых вытворцаў малака, мяса і прадукцыі раслінаводства. Летась мы ўвайшлі ў першую тройку па вобласці па намалоце збожжа і рап-

су, вырошчванні бульбы. За ўсімі гэтымі паказчыкамі стаяць людзі. Дзякуючы зладжанасці ў калектывах мы выконваем даведзеныя да нас заданні. Хацелася б больш заробіць не дзеля колькасці, а каб людзі жылі больш годна. Мы працуем для дабрабыту насельніцтва.

А яшчэ раён ганарыцца тым, што ў яго добра развітая прамысловасць. На прадпрыемствах Завод газетнай паперы і «Папяровая фабрыка «Спартак» працуе больш чым 1,5 тысячы чалавек. Яны выпускаюць экспартнаарыентаваную прадукцыю, якая карыстаецца попытам у краіне і за яе межамі.

Узрастае роля малога і сярэдняга бізнесу, толькі фермерскіх гаспадарак у нас 41. Мы ўсяляк падтрымліваем развіццё прыватнага бізнесу. Вынік іх работы і работы нашых прадпрыемстваў — гэта раённы бюджэт, даходы якога ідуць на падтрымку сацыяльнай сферы — устаноў аховы здароўя, культуры, спорту. У нас ёсць Лядовая арэна, стадыён са штучным пакрыццём — гэта ўсё неабходна, каб не толькі дарослыя, а і дзеці цягнуліся да спорту і вялі здаровы спосаб жыцця. Да нас часта прыязджаюць спартсмены з блізкага замежжа.

Нашы ўстановы адукацыі дэманструюць добрыя паказчыкі. За апошнія тры гады назіраецца станоўчая дынаміка ў тэсціраванні і паступленні ў вышэйшыя і сярэднія навучальныя ўстановы. Гэта свед-

чыць і аб прафесіяналізме нашых выкладчыкаў.

Летась мы адкрылі дзіцячы садок у вёсцы Дабрэйка, сёлета плануем пабудаваць яшчэ адзін на 50 месцаў у мікрараёне Маладзёжны ў Шклове. Уводзім такую практыку як адкрыццё ясельных груп. Дадзім магчымасць нашым маладым маці раней выйсці з дэкрэтнага водпуску на работу.

На пяцігодку мы ставім перад сабой амбіцыйныя задачы. Будзем рабіць усё, каб раслі вытворчасць і выручка, а ў людзей — зарплата. Трэба мадэрнізаваць і рэканструяваць прадпрыемствы, укараняць найноўшыя тэхналогіі, шукаць новыя рынкі збыту. Толькі так мы выканаем пастаўлены перад сабой задачы.

КОЖНАМУ АГРАГАРАДКУ — ПА ГАНДЛЁВЫМ ЦЭНТРАМ

Шклоўскі раён знаходзіцца ў вельмі выгадным геаграфічным становішчы, што садзейнічае яго развіццю. Праз яго ў розных напрамках праходзяць значныя аўтамагістралі, ёсць чыгуначная дарога. Усё гэта спрыяе таму, каб узмацняўся і ўдасканальваўся мясцовы прамысловы і аграрны патэнцыял.

— Зараз вельмі актуальным паказчыкам сталі інвестыцыі ў асноўны капітал, — адзначае намеснік старшыні Шклоўскага райвыканкама Сяргей НІЗАВЕЦ. — Улічваючы складанасці перыяду і цяжкасці з прыездам замежных інвестараў, робім стаўку на ўнутраныя рэзервы. На пастаяннай аснове вядучыя арганізацыі і прадпрыемствы Шклова ўкладваюць інвестыцыі ў асноўны капітал, а менавіта ў замену абсталявання, машын, выконваюць будаўніча-мантажныя работы.

Завод газетнай паперы і «Папяровая фабрыка «Спартак», якія ўваходзяць у канцэрн «Беллеспаперпрам», пастаянна знаходзяцца ў стане мадэрнізацыі. Апошняя мадэрнізацыя на «Спартаку» дазволіла скараціць аб'ёмы спажываемай вады з Дняпра і паменшыць сцёкавыя скіды. На ЗГП ідуць наладчыныя работы па запуску вытворчасці па вырабе паперы-асновы. Спецыялісты прадпрыемства шукаюць тую структуру паперы, якая будзе адпавядаць усім тэхнічным патрабаванням. Некалькі гадоў таму на ААТ «Шклоўскі льнозавод» быў запушчаны новы цэх. Пастаянна удасканальвае сваю матэрыяльна-тэхнічную базу ААТ «Шклоўскі масларобчы завод». У гэтым горадзе працуюць і паспяховыя прыватныя прамыслоўцы. Сярод іх — «БелФрансінвест», якое спецыялізуецца на перапрацоўцы вантробаў жывёлы.

Добрымі тэмпамі развіваецца гандаль. Вялікую праграму рэалізуе на тэрыторыі раёна ТАА «Табакінвест». За кошт яго капіталу ў Шклове пабудаваны вялікі гандлёвы цэнтр «Карона», крамы гэтай кампаніі адкрываюцца і ва ўсіх аграгарадках раёна. Іх, дарэчы, 13. 8 з іх ужо працуюць.

«А хутка мы станем яшчэ і цэнтрам рэлігійнага турызму...» — аб'ячае намеснік старшыні Шклоўскага райвыканкама Аляксандр ІВАНЕНКА

Функцыянуюць шэсць праваслаўных абшчын, тры парафіі рымска-каталіцкай царквы і столькі ж пратэстанцкіх прыходаў.

Акрамя раённай газеты, ёсць яшчэ і раённае тэлебачанне, якое падрабязна асвятляе падзеі Шклоўшчыны.

Пажылыя грамадзяне, інваліды і шматдзетныя сем'і ахоплены ўсёабдымным клопам сацыяльнай службы.

Ахова здароўя Шклоўскага раёна прадстаўлена цэнтральнай раённай бальніцай на 210 ложкаў, васьмяю сельскімі амбулаторыямі, дзесяццю ФАПамі, трыма здраўпунктамі і занальным цэнтрам гігіены і эпідэміялогіі. У сувязі з пандэміяй у раёне былі прынятыя ўсе меры, што дапамагло не дапусціць шырокага распаўсюджвання каранавіруса. Тут увесь час працягвалі працаваць установы адукацыі, прамысловасці, аграрны сектар, установы культуры і гэтак далей. Больш за тое, перад Новым годам быў зроблены капітальны рамонт дзіцячага аддзялення бальніцы. Сёлета плануецца вырашыць пытанне са станцыяй абезжалезвання, што дасць магчымасць бальніцы аказваць якасныя паслугі па водалячэнні. У ЦРБ запланавана таксама будаўніцтва кіслароднай станцыі. Гэта дазволіць у перспектыве забяспечыць установу пунктамі кіслароднага доступу.

Актыўна працуюць розныя грамадскія аб'яднанні і палітычныя партыі, іх члены бяруць актыўны ўдзел ва ўсіх палітычных, культурных, спартыўных і іншых мерапрыемствах. У гэтых суполках садзейнічаны ініцыятыўныя і крэатыўныя людзі, якія пастаянна прапануюць арыгнальныя ідэі, бяруць актыўны ўдзел у іх рэалізацыі.

МАЛОЧНЫЯ РЭКІ І КРОПКАВАЕ ЗЕМЛЕКАРЫСТАННЕ

У раёне працуюць 11 сельскагаспадарчых арганізацый, на базе шасці з якіх створаны два холдынгі — ААТ «Гавяды-агра» — кіруючая кампанія холдынга» і «Купалаўскае». Самыя буйныя гаспадаркі раёна — ААТ «Александрыйскае» і СП «Газавік-Сіпакова».

— Асноўная спецыялізацыя нашых сельгаспрадпрыемстваў — малочна-мясны кірунак з развітым раслінаводствам, — адзначае намеснік начальніка ўпраўлення па сельскай гаспадарцы Таццяна НОВІКАВА. — Сёлета атрымалася павялічыць вырошчванне буйной рагатай жывёлы на 3,5 %, вытворчасць малака на 6,1 %, рэалізацыю малака — на 6,3 %, таварнасць малака склала 90,7 %. Сярэдняя зарплата па раёне ў сельскай гаспадарцы дасягнула 970 рублёў, павялічыўшыся ў параўнанні з мінулым годам на 13,6 %. У некаторых арганізацыях яна дасягнула нават да 1700 рублёў.

Шклоўскі раён лічыцца валаўтваральным у Магілёўскай вобласці. Тут знаходзіцца самая высокая колькасць кароў — 64 600 галоў. Аб'ём малака, які вырабляецца, складае 18 % ад асноўнага абласнога аб'ёма. Пры гэтым аграхолдынг «Купалаўскае», які аб'яднаў гаспадаркі ААТ «Навагарадзішчанскае», ЗАТ «Вялікія Славені», ААТ «Амкадор-Шклоў», дае чвэрць усяго таго малака, што збірае раён. Ім таксама вырабляецца 24 % ад раённага аб'ёму мяса і 23 % ад аб'ёму намалочанага збожжа. Па плошчы гаспадарка займае крыху менш, чым трэць раёна.

Яшчэ адзін холдынг ААТ «Гавяды-агра» займае 21 % тэрыторыі раёна. У яго складзе знаходзіцца кіруючая гаспадарка ААТ «Гавяды-агра», ААТ «Шклоўскі аграсервіс» і ЗАТ «Палыкавіцкае». ААТ «Гавяды-агра» значыцца ў двойчы найлепшых гаспадарак па сярэднесутачным прыбытку ў вазе цялятаў — 585 грамаў.

Летась Шклоўскі раён у чарговы раз стаў лідарам па ўраджай збожжавых і зернебабовых культур, сярэдняя ўраджайнасць склала 44,4 ц/га. Пры гэтым у СП «Газавік-Сіпакова» яна даходзіла да 47,5 ц/га, а ў ААТ «Александрыйскае» — да 49,9 ц/га ў амбарнай вазе. Раён сабраў 134,8 тысячы тон збожжавых, 12 тысяч тон рапсу. Ураджайнасць рапсу склала 25,9 ц/га, гэтая культура вельмі багатая на бялок.

У раёне працуюць 42 фермеры, яны спецыялізуюцца на вырошчванні збожжавых і зернебабовых.

— Нашы фермеры ўсё смялей пачынаюць прымяняць у сваёй рабоце сучасныя тэхналогіі, — адзначае галоўны спецыяліст ўпраўлення Аляксей БЕРАЗЮК. — Напрыклад, летась СФГ «Уласік» задзейнічала сістэму навігацыі пры ўнясенні мінеральных угнаенняў. Дакладнае земляробства прымяняецца ў сельскай гаспадарцы раёна на хімпраполках, пры ўнясенні сродкаў засяроджвання і мінеральных угнаенняў. Вытрымліваюцца тэхналагічныя тэрміны, своечасова праводзіцца сяўба і догляд раслін — у выніку атрымліваецца добры ўраджай.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
Фота аўтара і з сайта shklovinfo.by.

— Наогул у раёне шмат чаго робіцца для развіцця сацыяльнай сферы, — адзначае Аляксандр ІВАНЕНКА, які курыруе гэты кірунак, і пацвярджае словы фактамі. Майце на ўвазе, што на Шклоўшчыне:

Знаходзіцца 13 адукацыйных устаноў, плюс дзве школы і гімназія ў Шклове. Акрамя таго, існуе 13 дзіцячых садкоў. Летась садок з'явіўся ў вёсцы Дарэйка, а сёлета будзе пабудаваны ў Шклове.

Ёсць вялікі сучасны Дом культуры ў Шклове, а таксама культурныя цэнтры ў кожным сельсавеце. Да паслуг насельніцтва — вялікая бібліятэчная сетка, клубы, гурткі па інтарэсах, творчыя майстэрні.

У раёне 117 спартыўных збудаванняў, у тым ліку Лядовая арэна, 20 спартыўных залаў, два басейны. У 2021 годзе ў Шклове прайшлі міжнародныя спаборніцтвы па шорт-хакеі. Горад з'яўляецца інавацыйнай пляцоўкай па развіцці гэтага віду спорту.

Спартыўна-турыстычны экскурсійны аб'ект «Лысая гара» — менавіта тое самае месца, дзе можна адпачыць усёй сям'ёй. Там жа праводзяцца спартакіяды, зборы для спартсменаў, а сёлета будзе арганізаваны палатачны лагер для моладзі.

АДЗЕННЕ ДЛЯ МЭБЛІ

Шклоўскі завод газетнай паперы запускаяе вытворчасць асновы для дэкарэтыўнай абліцоўкі

Летась Шклоўскае РУП «Завод газетнай паперы» быў прызнаны найлепшым экспарцёрам у краіне, а яго кіраўнік Юрый ЛУКА атрымаў нагрудны знак за асабісты ўклад у развіццё галіны. Мінулы год для шклоўскага перапрацоўшчыка быў таксама цяжкі, як і для ўсіх, але ён здолеў знайсці новыя рынкі збыту, мадэрнізаваў вытворчасць і збіраецца насыціць рынак вельмі запатрабаванай мэблевымі фабрыкамі паперай-асновай для дэкарэтыўных абліцовачных матэрыялаў. Усё гэта адкрывае перад прадпрыемствам новыя перспектывы і магчымасці.

Імітацыя пад шпон

Цэх пад вытворчасць паперы-асновы быў пабудаваны яшчэ пяць гадоў таму, але з-за лакальных недапрацовак чэшскай кампаніі ў падборы абсталявання не атрымалася дабіцца якасці прадукцыі. Арбітражны суд у Вене прыняў бок шклоўскага завода, што дазволіла яму вярнуць ад падрадчыка больш за 10 мільёнаў еўра — 15 % ад кошту кантракта. Паўстала пытанне, як выкарыстоўваць аб'ект далей. І летась на ўзроўні дзяржавы было прынята канчатковае рашэнне: мадэрнізаваць лінію і выпускаць паперу-аснову для дэкарэтыўных абліцовачных матэрыялаў.

— Мы вывучылі розныя варыянты і заключылі кантракты на пастаўку дадатковага абсталявання, — кажа дырэктар РУП «Завод газетнай паперы» Юрый ЛУКА. — Ужо з верасня вяліся работы па наладцы лініі. Папераробчая машына пры гэтым амаль увесь час працавала, спынялася толькі на час мантажу абсталявання. Пасля мадэрнізацыі аб'екта рэзка павялічылася якасць альтэрнатыўных відаў паперы — афсетнай, мяшчонай, паперы-асновы для падлогавага пакрыцця (гегенцуг).

Наступная задача, якую ставіць перад сабой вытворца, — асваенне самага складанага віду прадукцыі ў дадзенай лінейцы — белай паперы так званай гатунку 101. Зараз на заводзе вядзецца наладка абсталявання пад гэты прадукт, «шліфуюцца» тэхналагічныя параметры для атрымання аптымальнай яго якасці.

— Сёлета мы плануем адчуваць павысіць аб'ёмы вытворчасці як у супастаўных цэхах, так і ў дзеючых, а разам з імі — рэнтабельнасць прадпрыемства і яго прыбытак, — кажа кіраўнік. — Гэта дазволіць нам паэтапна павышаць узровень зарплат на прадпрыемстве і нарошчваць экспарт. На жаль, цэны на газетную паперу сёння ў свеце не самыя лепшыя, попыт падае. Летась, калі былі праблемы з ковідам і

Дырэктар Юрый ЛУКА перакананы, што ў прадпрыемства вялікія перспектывы.

ў краінах Еўрасаюза ўводзіліся ладзіны, там пачалі спажываць менш гэтага прадукту. Але мы пераарыентаваліся на іншыя рынкі збыту. Сёння на экспарт ідзе да 70 % газетнай паперы.

Папера для Карана

Працягвае паспяхова працаваць і лінія па вытворчасці ўсіх відаў газетнай паперы і паперы ўпаковачнай з ТММ (тэрмамаханічная маса). Начальнік цэха газетнай паперы Віталій ЧЭКАВЫ, знаёміць з асаблівасцямі працэсу. Папераробчая машына, на якой робіцца канчатковы прадукт, расійскага вытворцы «ПетразаводскМаш», а вось лінія ТММ — аўстрыйскай фірмы Andritz — сусветнага лідара па вытворчасці абсталявання. Каб прасякнуцца ўбачаным, Віталій Валер'евіч запрашае ў дыспетчарскую, дзе на маніторах камп'ютараў паказана, як «дышае» гэтая лінія.

— Тут мы адсочваем усе тэхнічныя параметры — ціск, тэмпературу, энергію і гэтак далей, — кажа ён. — Трэба ўважліва кантраляваць працэс, каб не парушаліся механічныя і друкаваныя ўласцівасці паперы.

А вось кантроль за якасцю тэрмамаханічнай масы ажыццяўляе спецыяльная лабараторыя. Там яна правяраецца на фізіка-механічныя ўласцівасці.

З 2015 года на заводзе робяць яшчэ і каларовую паперу, якая асабліва запатрабаваная ў азіяцкіх краінах. Перыядычна яна набывала аранжавую, жоўтую, зялёную афарбоўку.

— Зараз выконваем заяўку заказчыка з Егіпта, які збіраецца друкаваць на нашай паперы Каран, — кажа намеснік начальніка вытворчасці паперы Ягор ТУРБАЛ. — Колер павінен быць крэмавы, для яго стварэння мы выкарыстоўваем жоўтую і аранжавую фарбы. У нас стаіць сучаснае аўтаматызаванае абсталяванне, якое мяняе колер у масе. І дыспетчар уважліва сочыць за тым, каб афарбоўка была адзіная для ўсёй партыі. Заяўка не маленькая, 200 тон.

На заводзе шмат маладых спецыялістаў, Ягор з іх ліку. Прышоў сюды па размеркаванні з Беларускага тэхналагічнага ўніверсітэта і вось ужо дзевяць гадоў працуе. За кароткі час паспеў прайсці некалькі прыступак кар'ернай лесвіцы: быў інжынерам-тэх-

нолагам, начальнікам змены, вядучым інжынерам-тэхнолагам, намеснікам начальніка цэха.

— Мяне тут усё задавальняе, — кажа Ягор. — Цікавая дынамічная работа, добры калектыў, дастойная зарплата, жыллё. Мне падабаецца тое, чым я займаюся, я ўвесь час у развіцці.

З клопатам пра чалавека

У рабоце завода газетнай паперы задзейнічана 700 чалавек. Сярэдні ўзрост працуючых — 45-50 гадоў, моладзі тут каля 20 %.

— Людзей прываблібае і тое, што ў нас добры сацыяльны пакет, — ад-

Віталій ЧЭКАВЫ і Алена БОБР адсочваюць тэхналагічны рэжым.

Шклоўскія перапрацоўшчыкі змагаюцца за якасць сваёй прадукцыі.

значае намеснік дырэктара Алена ПЕКЕРТ. — Для моладзі калектыўна дагаворам прадугледжана аплата жылля, розныя іншыя даплаты. Есць у нас і сваё жыллё, зараз у заводскай чарзе на яго стаіць каля 20 чалавек. У сярэднім наваселля прыходзіцца каля два-тры гады.

Прадпрыемства не забывае пра дабрачыннасць, шэфствуе ў Шклове над школай № 4 і дзіцячым яслямі-садком № 9, а таксама аказвае дапамогу аддзелу па адукацыі райвыканкама ў правядзенні дабрачыннай ёлкі для дзяцей-інвалідаў і дзяцей са шматдзетных сем'яў.

У прафсаюзе знаходзіцца 98 % працуючых. «Калектыў цудоўны, зладжаны, — кажа старшыня «парычкі» Ірына БУТРАМЕНКА. — Мінулы год крыху падвёў нас наконце экскурсійных паездак і масавых мерапрыемстваў. Сітуацыя не дазваляе шмат куды ездзіць, як гэта было звычайна. Сёння большую частку нашых выдаткаў складае матэрыяльны дапамога па кваробе. Ця-

Лабарант хімічнага аналізу Дар'я ШАПАЛАВА.

пер востра стаіць пытанне наконце аздараўлення нашых работнікаў у сувязі з перанесенымі захворваннямі. Дадаткова ўведзены нормы, якія дазваляюць кампенсаваць да 70-90 % выдаткаў па набыцці пуцёвак у здраўніцы Беларусі за ўласны кошт».

На заводзе прынятыя сур'ёзныя меры па прафілактыцы небяспечнага захворвання і яго распаўсюджвання. Закуплены маскі, дэзсредкі,

ных дамоў. Дамы вырабляюцца па індывідуальных праектах і рэалізуюцца ў краіны СНД і далёкага замежжа. Дызайн сапраўды ўражвае. Тыя, хто хоць аднойчы бываў на республіканскім свяце «Александрыя збірае сяброў», не мог не звярнуць увагу на салідныя катэджы з брусу на ўскрайку аграгарадка. Гэта вырабы менавіта завода газетнай паперы. «Працуем на славенскім, італьянскім і французскім абсталяванні, — тлумачыць начальнік дрэваапрацоўчай вытворчасці Мікалай РЭАНТОВІЧ. — Яно вельмі надзейнае і эфектыўнае, дазваляе стварыць з дрэва любую дэталю, аж да 16 метраў даўжыні і счэпкам 200 на 600 міліметраў».

Летась прадпрыемства паставіла 25 трохпакаёвых тыпавых домаў у Віцебскую вобласць для спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Сцены збіраюцца за тыдзень, але з улікам усіх неабходных работ па ўзвядзенні падмурка, даху, унутранага адстройвання, падвядзення камунікацый для ўводу яго ў эксплуатацыю патрэбна дзесьці паўтара месяца. На выставачнай пляцоўцы прадстаўлены ўзоры дамоў на любы густ і нават домік для сабакі. Назваць будкай яго язык не паварочваецца. Але і на такія «апартаменты» попыт ёсць.

— Мы можам зрабіць любы дом — брусавы, каркасны па жаданні спажыўца. Брусавыя дамы заказваюць Расія, Польшча, а каркасна-панельныя — Літва, Латвія, Францыя, Англія, Славакія. Яны найбольш цёплыя з так званым эфектам тэрманса, — удакладняе Ала КУЗЬМАНОВА, начальнік упраўлення па рэалізацыі, будаўніцтве дамоў і малых архітэктурных формаў.

Пераарыентацыя на суседа

Асноўная мэта любога прадпрыемства — атрыманне прыбытку. І завод газетнай паперы не выключэнне.

— Наша прадпрыемства экспартаарыентаванае, — нагадвае намеснік дырэктара па камерцыйных пытаннях Юрый ШЛЯМНЕЎ. — У Беларусі мы адзіныя, хто выпускае паперу-аснову для дэкарэтыўных абліцовачных матэрыялаў, а на постсавецкай прасторы, акрамя нас, такая вытворчасць ёсць толькі ў Пэнзе. Летась мы экспартавалі прадукцыю ў 30 краін на 23 мільёны долараў. А імпорт — розная «хімія» для вытворчасці — склаў усяго тры мільёны долараў. Ковід вельмі паўплываў на нашу статыстыку ў красавіку-маі, калі продажы моцна праселі. Экспарт склаў усяго 30 % да аналагічнага перыяду, але вірус пераарыентаваў нас на іншыя рынкі. Калі ў 2018-2019 гадах мы ў Расію нічога не пастаўлялі, то летась, у сувязі з часовым закрыццём азіяцкіх рынкаў, аператыўна пераарыентаваліся на нашага найбліжэйшага суседа. Нашу прадукцыю бралі Санкт-Пецярбург, Смаленская, Бранская вобласці. І ўжо ў жніўні-верасні экспарт склаў 110 % да аналагічнага папярэдняга перыяду. Цікавае да нашага прадпрыемства з боку замежнікаў падае надзеі, што і гэты год будзе не горшы.

Ну чым не еўрапейская якасць?

СТАЎКА НА «ЗЯЛЁНУЮ» ЭКАНОМІКУ

ААТ «Папяровая фабрыка «Спартак»

ШТОГОД УДАСКАНАЛЬВАЕ СВАЮ ВЫТВОРЧАСЦЬ І ЗАВАЁЎВАЕ НОВЫЯ РЫНКІ

Першае, на што звяртаеш увагу, гэта ўнікальная старадаўняя архітэктура фабрыкі, якая вельмі ўдала ўпісваецца ў сучасны пейзаж. Больш чым 120 гадоў таму міністр шляхоў зносіў Апалон Крывашэіна пайшоў у адстаўку і пакінуў шумны свецкі Пецярбург, каб прыехаць у маленькі, але і тады ўжо прагрэсіўны Шклоў і заснаваць тут інавацыйную па тых часах вытворчасць. Зараз на ёй ствараюць больш чым 50 найменш рознай прадукцыі, а ў часы Крывашэіна фабрыка спецыялізавалася выключна на выпуску кардону і абгортнай паперы. Выраблялася ўсё гэта на суперсучаснай тэхніцы, якую падчас Вялікай Айчыннай вайны часткова прыбралі да рук немцы. Зараз тут устаноўлена не менш тэхналагічнае і прагрэсіўнае абсталяванне, чым у часы Апалона Канстанцінавіча. Гэта дае прадпрыемству магчымасць трымаць рынку на пульсе і паспяхова насычаць сваёй прадукцыяй айчынных і замежных спажываўцаў.

Стаўка на паглыбленую перапрацоўку

Асноўная сыравіна для фабрыкі — гэта макулатура, у тым ліку самая нізкасортная. Летась тут рэалізавалі праект па рэканструкцыі размоўна-падрыхтоўчага аддзела і тэхналагічнага патоку папераробнай машыны (ПРМ) № 2. Новае абсталяванне дапамагае ў 3,5 раза павялічыць аб'ём перапрацоўкі нізкасортнай макулатуры — з 6,5 да амаль 23 тысяч тон у год.

Падчас урачыстага запуску ПРМ № 2.

— Рэалізацыя гэтага праекта — важны крок не толькі для Шклова, але і для ўсёй Магілёўскай вобласці і краіны, — адзначае дырэктар РУП «Завод газетнай паперы» — кіруючай арганізацыі ААТ «Папяровая фабрыка «Спартак» Юрый ЛУКА. — Бо паралельна з павелічэннем перапрацоўкі нізкасортнай макулатуры вырашаецца і экалагічная праблема. Раней такая макулатура наогул утылізавалася дзесьці на палігонах. Рэалізацыя праекта дазволіць адначасова павялічыць аб'ём абаротнага водазабеспячэння, то-бок знізіць нагрузку на гарадскія ачышчальныя збудаванні за кошт памяншэння аб'ёму скідвання сцёкавых вод. Як вынік, паменшыцца антрапагеннае ўздзеянне на вадаём. І менш спатрэбіцца электраэнергія для вытворчага працэсу.

Мадэрнізацыя ПРМ № 2 праводзілася пры падтрымцы Аператара другасных матэрыяльных рэсурсаў, які актыўна стымулюе паасобны збор цвёрдых бытавых адходаў. Абсталяванне, якое ўрачыста запусцілі ў сёлетнім студзені, вырабляе паперу для гафрыравання, пасля дадатковай перапрацоўкі яна ператвараецца

Рабочая абстаноўка на ПРМ № 2.

ў гофракардон. З яго робяць транспартную ўпакоўку, скрыні, каробкі і іншыя карысныя рэчы.

— Праект абшыўся нам прыкладна ў восем мільёнаў еўра, але працэс перапрацоўкі сыравіны ўдасканаліўся адчувальна, — удакладняе намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце, кадрах і ахоўнай дзейнасці Андрэй МАСЛЮКОЎ. — Прадукцыйнасць машыны ўзрасла ад 100 да 150 тон у суткі. Адачу мы адчулі ўжо ў лістападзе. ПРМ № 2 працавала нават падчас мадэрнізацыі, яе прышлося прыпыніць толькі на месяц для канчатковага мантажу. Своечасова зробленая мадэрнізацыя паспрыяла таму, што аб'ём выпуску прадукцыі ў нас склаў 102,3%. Дарэчы, папярэдняя мадэрнізацыя ПРМ № 2 праводзілася 10 гадоў таму, калі фабрыка праходзіла поўнае пераўзбраенне пад

наогул на фабрыцы працуюць дзве папераробчыя машыны. Папераробчая машына № 1 таксама перапрацоўвае макулатурную сыравіну, але спецыялізуецца на вытворчасці санітарна-гігіенічных відах паперы. З яе потым у тутэйшых цэхах вырабляюцца тавары народнага спажывання накішталь туалетнай паперы, сурвэтак, Z-ручнікоў для дыспенсараў.

— 76% паперы санітарна-гігіенічнага прызначэння ідзе на экспарт у краіны Еўропы, дзе вельмі запатрабавальныя спажываўцы, — удакладняе намеснік дырэктара па развіцці і маркетынгу Андрэй БЕЗЕ. — Але наша папера ім падабаецца, яны бяруць яе вялікімі партыямі. Гэтаму спрыяе тое, што яна больш якасная і мяккая. Мэта нашай работы — атрымаць з макулатуры чыстую паперу. Якасць залежыць ад наладжанага працэсу і тэхналогіі. Абсталяванне ў нас еўрапейскае, не таннае, на рынку яно вельмі высока каціруецца. Эксплуатаваць яго няправільна і атрымліваць на ім дрэнны прадукт — злачыства. Наш калектыв добра гэта разумее і працуе з аддачай. Мінулы год мы закончылі на 100% па загрузцы магутнасцяў абсталявання. Цэх працуе бесперапынна, нават на Новы год. Калі калектыв добры, работа не ў цяжар.

Цэх па вытворчасці паперы санітарна-гігіенічнага прызначэння выпускае за суткі па 50 тон паперы, вобразна кажучы, — 2,5 фуры. І ўсё гэта разыходзіцца, як гарачыя піражкі. Шмат перапрацоўшчыкаў карыстаецца выключна паперай шклоўскага «Спартак», бо па трываласці і белізне яна лепшая. Тут яе вырабляюць як з макулатуры, так і з цэлюлозы.

Цікава ведаць, што на тону паперы санітарна-гігіенічнага прызначэння ідзе паўтары тоны макулатуры. На выхадзе атрымліваецца вялікі рулон у тону вагой. Ён цалкам пакуецца ў плёнку і ў такім выглядзе едзе ў Еўропу. Ужо там разразаецца на невялікія рулоны і часта сыходзіць пад брэндам, на жаль, ужо не вытворцы. Але тут працуюць іншыя механізмы рынку.

Калектывны дагавор прадпрыемства — узор для ўсёй краіны

Тры гады запар, пачынаючы з 2017-га, «Спартак» з'яўляецца найлепшым прамысловым прадпрыемствам у раёне і не выпускае са сваіх рук пераможны сцяг. Ёсць спадзяванні, што сцяг застанецца ў кабінце кіраўніка прадпрыемства і далей, бо тут робяць усё для таго, каб не ад-

ставаць ад канкурэнтаў.

Асноўная каштоўнасць на прадпрыемстве, як і паўсюль, — людзі. У рабоце фабрыкі задзейнічана каля 600 чалавек. Сярэдняя зарплата на прадпрыемстве вышэй за 1157,8 рубля, плюс грунтоўны сацпакет. Пазалета прафсаюз «Спартак» быў адзначаны прэміяй Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі за тое, што калектывны дагавор прызналі адным з найлепшых па краіне.

— Ён прадугледжвае вялікія сацыяльныя гарантыі, — расказвае старшыня прафсаюза работнікаў ААТ «Папяровая фабрыка «Спартак» Аляксей РАМАНАЎ. — Перад тым як прызнаць нас найлепшымі па краіне і ўручыць прэмію ў сферы працы, Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі вывучыла нашы паказчыкі за апошнія тры гады — дзейнасць і прадпрыемства, і «пярвічку». Улічваліся розныя паказчыкі, у тым ліку выплаты па калектывным дагаворы на аднаго работніка, якія склалі ў сярэднім па годзе больш чым 1400 рублёў. У выніку мы занялі першае месца і ўвайшлі ў тройку найлепшых прадпрыемстваў розных формаў уласнасці.

Ільгот і даплат у калектывным дагаворы шмат. Малады спецыяліст мае права на надбаўку да аkladу, на працягу адпрацоўкі пасля навукальнай установы яму кампенсуюцца выдаткі на жыллё да трох базавых. Ёсць два ведамасных інтэрнаты і ўсім, каму трэба жылле, выдзяляецца плошча. Маладым хлопцам, якія вярнуліся на фабрыку пасля арміі, таксама аказваецца падтрымка ў суме да пяці базавых велічынь. Вельмі старанна тут апыкуюцца над маладымі сем'ямі. Яны карыстаюцца перавагай у атрыманні ўласнага жылля. Тым, хто ўпершыню ўступае ў шлюб, выплачваецца дапамога ў памеры 10 базавых велічынь. Такая ж дапамога прадугледжана ў сувязі з нараджэннем дзіцяці. Тых, хто трапіў у складанае жыццёвае становішча, прафсаюз падтрымлівае рублём на лячэнне і рэабілітацыю, таксама выдзяляе пэўную суму, калі нехта з родных супрацоўнікаў пайшоў з жыцця.

Перадавікі вытворчасці карыстаюцца прывілеяваным становішчам. Найлепшыя работнікі, прозвішчы якіх занесены на Дошку гонару, да свайго непасрэднага заробку атрымліваюць яшчэ і штормеяцца на працягу паўгода па 100 рублёў.

Заахвочваецца ўдзел у грамадскім і спартыўным жыцці, розных спартакіадах. Не дзіўна, што работнікі рэгулярна займаюць прызавыя месцы. Фабрычная трэнажорная зала — адна з найлепшых у горадзе. Але займацца там могуць толькі работнікі або члены іх сем'яў. У зале маецца грунтоўная інфарматыўная наглядная агітацыя, а праграму для заняткаў падбірае інструктар-метадыст. На працягу пэўнага часу ў раёне праводзіцца нават турнір па жаночым валеболе на прызы фаб-

Начальнік цэха Аляксандр РАБКОЎСКІ.

рыкі «Спартак». Для ўдзелу ў ім прыязджалі каманды нават з Расіі.

Тры гады запар фабрыка дапамагае камплектаваць партфель першакласнікам сваіх работнікаў. І гэта яшчэ не ўсе прэферэнцыі. Аляксей Васілевіч дэманструе мне вялікі фаліант — там, кажа ён, усё падрабязна пра прафсаюзаўнае жыццё фабрыкі. «Пярвічка» актыўна прасоўвае сваё прадпрыемства ў сацыяльных сетках, размяшчае там віншаванні юбілярам, анонсы мерапрыемстваў і іншую цікавую інфармацыю.

Працуем сумленна

Мінулы год быў не з простых, але прадпрыемства прыклаў усё намаганні, каб быць на вышыні.

— Усе паказчыкі, якія былі закладзены ў бізнес-план на 2020 год, практычна выкананы, — кажа **галоўны эканаміст Віктар ПРАДАЛЯТЧЫНКА**. — Прадпрыемства працавала ў звычайным рэжыме, без збояў. Аб'ём вытворчасці прадукцыі ў фактычных цэнах склаў 66,7 мільёна рублёў, больш за 102,3% да ўзроўню мінулага года. Вытворчыя магутнасці былі загрузаны больш чым на 95%.

— Тавараў мы экспартавалі амаль на 15 мільёнаў долараў ЗША ў 17 краін свету, — дадае намеснік дырэктара па камерцыйных пытаннях **Святлана ЯКАВІЦКАЯ**. — Да 60% прадукцыі ад вырабленага аб'ёму ў 2020 годзе прадпрыемства экспартавала ў краіны Еўропы, Расіі і Украіны. Нашы перамогі гавораць самі за сябе. У 2017—2018-м гадах мы былі прызнаныя найлепшым экспарцёрам у цэлюлозна-папяровай галіне. А пасля той рэканструкцыі, якая ў нас адбылася летась, мы толькі павялічылі свае магчымасці. Гэта дазваляе нам спадзявацца, што год, які наступіў, стане для нас яшчэ больш плённым.

УНП 700032335

Яшчэ больш інфармацыі — на сайце прадпрыемства

bfs.by

Адзін з кірункаў папяровай фабрыкі «Спартак» — сангігіена.

НЕАБСЯЖНЫЯ ГАРЫЗОНТЫ

ААТ «Александрыйскае»

Каб увяць сабе маштабы гаспадаркі, трэба ўсё ўбачыць на свае вочы. Майце на ўвазе, што калі будзеце ехаць са Шклова ў бок Оршы, ваша дарога пройдзе сярод дагледжаных палёў ААТ «Александрыйскае». У таварыства на балансе звыш 16 тысяч гектараў зямлі. На яго тэрыторыі знаходзіцца больш чым 30 населеных пунктаў. Пакуль мы ехалі са спецыялістам па ідэалогіі гаспадаркі Аленай ГВОЗДЗЕВАЙ да цэнтральнай сядзібы, паспелі і за казуляй паназіраць, якая нешта правярала пад снегам, і птушак напалохаць — напэўна, яны ведаюць, што летась гаспадарка атрымала добры ўраджай. Алена кажа, што раней тут яшчэ дзікі сустракаліся, але палаянічыя навялі з імі парадак у мэтах прафілактыкі афрыканскай чумы.

Дырэктар таварыства Андрэй КУЗЬМЕНКА.

га маладняку, бацькоўскіх формаў бройлераў, інкубацыі і рамонтна-механічнай зонай; МТК «Стараселле». Мы ж едем у бок каўбаснага цэха. «Крыху далей за ім забойны цэх буйной рагатай жывёлы і свінню, а ў недалёкім суседстве з ім — забойны цэх птушкі», — удакладняе Алена. Усе гэтыя аб'екты прывабліваюць дзікіх звяроў і птушак. За санітарным станам тут сочаць пільна. Транспарт апрацоўваюць, звяроў адстрэльваюць, а птушак адпушваюць.

У гаспадарцы працуе каля паўтары тысячы чалавек з Магілёўскай і Віцебскай абласцей. Для параўнання: у Александрый, дзе размяшчаецца цэнтральная сядзіба ААТ «Александрыйскае», пражывае крыху менш чым 650 чалавек. Іншагародніх да месца работы падвоззяць на службовым транспарце. Рабочыя і спецыялісты едуць са Шклова, Барані, Горак, Круглага, Оршы, Магілёва...

Прадукцыю таварыства ацанілі кітайцы

ААТ «Александрыйскае» пазіцыянуе сябе як магутны сельскагаспадарчы комплекс па вытворчасці мяса, каўбасных вырабаў і паўфабрыкатаў з птушкі, свінні і буйной рагатай жывёлы.

Арганізацыяй узаемадзеяння паміж забойнымі цэхамі і цэхам па вытворчасці мяса-прадуктаў і каўбасных вырабаў займаецца **начальнік вытворчасці па перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі Вячаслаў РАМАНСКИ**. Пад яго кіраўніцтвам працуюць 123 чалавекі і вырабляецца ад 450 тон і больш гатовай прадукцыі ў месяц.

— Аб'ёмы будуць толькі расці, бо з сыравінай у нас праблем няма, яна ў нас свая, — удакладняе Вячаслаў Уладзіміравіч. — Асартыментны пералік вельмі вялікі, больш чым 200 відаў прадукцыі. Частка прадуктаў — сэрца, ныркі, гартані і гэтак далей — фасуецца ў цэху забойню. У каўбасным жа наладжана вытворчасць паўфабрыкатаў (фаршы, сырыя каўбасы, мяса ў асартыменце як у замарожаным, так і ў ахалоджаным выглядзе) і гатовай да ўжывання прадукцыі (пачынаючы ад сасісак і заканчваючы варана-вэнджанымі і сыравяленымі вырабамі на любы густ).

Вячаслаў Раманскі можа абсалютна шчыра сказаць, што якасць мяса

ных вырабаў таварыства высокая. Сыравіна свая, а абсталюванне, на якім вырабляецца смачны тавар, ад найлепшых еўрапейскіх вытворцаў. Каўбасны цэх таварыства лічыцца адным з найлепшых у краіне.

З году ў год ідзе абнаўленне асартыментнага пераліку. Летась спажывцам было прапанавана каля

канстатуе **першы намеснік дырэктара Іван БАРТАШЭВІЧ**. — Вынік мог быць яшчэ лепшым, але, на жаль, сталі даражэць запчасткі, электраэнергія, аргенцінскі соевы шрот — крыніца высакаякаснага бялку. Усё падаражэла адчувальна, а вось цэны на малако і мяса як на ўнутраным, так і на знешнім рынках практычна не памяншаліся. Калі б расцэнкі на нашу прадукцыю выраслі, то мы б наогул паказалі высокі вынік. Але, тым не менш, нават у такіх умовах вытворчасць і рэалізацыя прадукцыі выраслі. Зарплата таксама.

Дзякуючы замкнёнаму цыклу, сваёй сістэме перапрацоўкі і гандлёвай сетцы прадпрыемства развіваецца і працуе з высокай дабаўленай вартасцю. Вырошчваецца пшаніца, азімы ячмень, шмат плошчаў аддаецца пад кукурузу. Калі летась гэтай культурай была засеяна тысяча гектараў, то сёлета плануецца пашырыцца да 1600. Знойдзена альтэрнатыва і дарагой бялковай сыравіне, якая ідзе на корм жывёле. Сёлета плануецца 500 гектараў пусціць пад гарох. Стаіць задача забяспечыць буйную рагатаю жывёлу грубымі травяністымі кармамі — сіласам і сенажом.

Першы намеснік дырэктара Іван БАРТАШЭВІЧ.

Фота гавяты «Зямля і людзі».

Малочнатаварных комплексаў у таварыства некалькі, найбольш прагрэсіўны — МТК «Александрый». Тут умовы ўтрымання, кармлення, даення адпавядаюць сучасным патрабаванням да жывёлагадоўлі. Даенне кароў, дарэчы, адбываецца на рабатызаваных устаноўках.

Пагалоўе птушкі на ААТ «Александрыйскае» складае звыш 745 тысяч галоў. Сумарная прадукцыйнасць птушкафабрыкі склала 32 мільёна яек у год. Рэалізавана птушкі жывой вагой амаль 12 тысяч тон, забойнай — больш чым 8 тысяч тон.

Свінакомплекс аграпрадпрыемства ўваходзіць у дзясятку найлепшых у краіне. Яго магутнасць — 50 тысяч адкорму свінней у год. Сярэднясутачнае прыбаўленне ў вазе на канец года склала 724 грамы на адну галаву.

— Высокі вынікаў мы дасягаем за кошт прадукцыйнасці, — адзначае **начальнік свінакомплексу Павел АБРАМОВІЧ**. — Вельмі важна правільна разлічыць паказчыкі кармавой канверсіі і працаваць над іх палепшэннем. Кажучы простымі словамі, кармавая канверсія — дапаможны інструмент разліку здаровага і збалансаванага харчавання. У нас гэты паказчык эквівалентны тром.

Усё для людзей

Клопат пра калектыў — таксама важны кірунак у дзейнасці гаспадаркі.

— Мы не толькі ўдарна працуем, але і ўдзельнічаем ва ўсіх мерапрыемствах, якія праводзяць раён і вобласць, — кажа **спецыяліст па ідэалагічных рабоце ААТ «Александрыйскае» Алена ГВОЗДЗЕВА**. — Праводзім Спартландню паміж структурнымі падраздзяленнямі прадпрыемства, збіраемся на турзлёты, у зімовы перыяд, калі не было пандэміі, пастаянна ездзілі на экскурсіі. Робім для сваіх дзяцей і дзяцей з найбліжэйшых гаспадарак святы. Звычайна на такія мерапрыемствы збіралася па 200–300 чалавек. Цяпер крыху прыпынілі сваю дзейнасць, але гэта часовае з'ява.

Гаспадарка «шэфствуе» над населенымі пунктамі, якія знаходзяцца на яе тэрыторыі, і падтрымлівае ў спраўным стане ўсю інфраструктуру. А гэта фізкультурна-аздараўленчыя комплексы, школы, дзіцячыя садкі, дамы культуры, ФАПы, бібліятэкі, месцы грамадскага харчавання, гасцініца. Сямейным выдзяляюцца добраўпарадкаваныя газіфікаваныя дамы, адзінокім — пакой у інтэрнаце. На балансе прадпрыемства 268 дамоў сядзібнага тыпу і 10 чатырохкватэрных дамоў.

УНП 790281033

Начальнік вытворчасці па перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі Вячаслаў РАМАНСКИ.

У рэжыме замкнёнага цыкла

Гаспадарка, лічы, гіганцкая, працуе адначасова па некалькіх кірунках — вырошчвае збожжа, кукурузу, рапс, яблыкі, грыбы, свіней, цялят, птушку, нават рыбу. Прынцып яе работы замкнёны — усё, што вырошчваецца, тут жа і перапрацоўваецца. Для гэтага тут ёсць камбікормавыя заводы, забойныя і каўбасны цэхі. Сваю прадукцыю таварыства рэалізуе праз крамы ў Шклове і Александрый, Магілёве і Мінску, Оршы і Горках. І колькасць гэтых аб'ектаў павялічылася ўжо настолькі, што летась гандаль выдзелілі ў асобную структуру «Александрыйскае-Бел».

У гаспадарцы 32 структурныя падраздзяленні, і каб зручна было ўсім гэтым кіраваць, яна ўмоўна дзеліцца на тры ўчасткі з асобнымі мехдварамі, сельскагаспадарчай тэхнікай і ўсім астатнім.

Напрыклад, на ўчастку № 2, што ў аграгарадку Стараселле, знаходзяцца свінакомплекс з рэпрадуктарам і двума адкормачнымі ўчасткамі; птушкафабрыка з цэхамі рамонтна-

Смачная навінка з сэрца, пячонкі і языка.

Кароў дояць... роботы

Штодзённа на Шклоўскі масла-робчы завод з ААТ «Александрыйскае» паступае 75 тон малака сортам экстра. Сярэдні ўдой на адну галаву дасягае больш чым 7,3 тысячы кілаграм, а тутэйшае пагалоўе складае 4664 каровы. Чорна-пярэстая парода яшчэ ў савецкі час славілася сваімі высокімі малочнымі ўласцівасцямі, а ў гаспадарцы пастаянна працуюць над павышэннем яе прадукцыйнасці. У нядаўнім рэспубліканскім конкурсе прадстаўніца дойнага стапка ААТ «Александрыйскае» заняла чацвёртае месца.

— Гэта наглядны прыклад таго, што мы ў раёне прытрымліваемся комплекснага падыходу і захоўваем усе тэхналогіі, — ганарыцца паследам **галоўны заатэхнік Аляксандр СЕДУКОУ**. — У нас уся жывёла харошая, бо мы ўвесь час працуем над палепшэннем селекцыі. Ёсць каровы, якія даюць па 10 тысяч тон малака і больш.

20 найменняў гатовай прадукцыі. Сёлетні год таксама пачаўся з навінак. У стадыі афармлення новая лінейка паўфабрыкатаў і гатовай прадукцыі. У спісе каля 20 новых вырабаў. А ў планах ужо новыя распрацоўкі.

— Спадзяюся, што ў найбліжэйшы час мы прыемна здзівім нашых пастаянных спажывцоў, у тым ліку гурманаў, якія любяць папесціць сябе чымсьці смачным і карысным для здароўя, — інтрыгуе суразмоўнік.

Мясная прадукцыя ідзе не толькі на прылаўкі беларусаў, але і за мяжу — у Казахстан, Кыргызстан, Расію. Зараз прапрацоўваецца пытанне аб пастаўках прадукцыі ў Кітай. Прадстаўніку з Ганконга спадабалася «александрыіскае» смаката, і больш за ўсё яго зацікавілі субпрадукты, у прыватнасці страўнік буйной рагатай жывёлы.

Год быў цяжкі, але прадукцыйны

Інавацыйныя падыходы ў апрацоўцы зямель тут прымяняюцца не першы год, і летась яны сыгралі не апошнюю ролю ў барацьбе за паказчыкі. Тэхналогія вырошчвання сельскагаспадарчых культур, «разумная» тэхніка з навігатарамі і аўтаматычнай сістэмай падрульвання, сеяльні дакладнага высеву кукурузы — усё гэта ў спалучэнні са зладжанай работай калектыву спрацавала на вынік.

— Год быў цяжкі, экспертныя пастайкі зменшыліся, але ў цэлым мы атрымалі прыбытак па ўсіх кірунках, —

Падчас спартакіяд падраздзяленні спаборнічаюць паміж сабой.

На балансе таварыства ёсць нават шыкоўная гасцініца.

Матэрыялы спецыяльна падрыхтавалі Вольга ГЕЦЭВІЧ, Святлана СУШКО, Нэлі ЗІГУЛЯ. Фота Нэлі ЗІГУЛЯ і з архіваў прадпрыемстваў.

ПАДМАНУЦЬ АЛЬЦГЕЙМЕРА

Вядучая рубрыкі Алена КРАВЕЦ.
Тэл. (017) 311-17-36.

Няўжо гэтую цяжкую хваробу так лёгка абвесці вакол пальца? Як вядома, старэнне — працэс незваротны, але захаваць яснасць розуму да сталага веку цалкам магчыма. Пра простыя правілы, якія дазваляць нам у старасці мець добрую памяць, паразмаўлялі з нейрахірургам, навуковым супрацоўнікам аддзялення пухлін галаўнога мозга РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М. М. Аляксандрава, выкладчыкам кафедры нейралогіі і нейрахірургіі БелМАПА Гуманам ГУРБАНІДЖАДАМ.

— Наш мозг амаль цалкам фарміруецца ўнутрываентробна, у адрозненне ад цела, якое расце і развіваецца яшчэ ледзь не два дзесяцігоддзі пасля нараджэння. Мозг займае 2—3 % ад масы нашага цела, але, як ні дзіўна, ужывае амаль чвэрць кіслароду, які паступае ў наш арганізм, — 20—25 %. Пры гэтым галаўны мозг не можа надоўга назапашваць ні энергію, ні кісларод, таму ён вельмі ўразлівы да кіслароднага галадання.

Важна, каб падчас цяжарнасці мозг дзіцяці атрымліваў патрэбны аб'ём кіслароду, бо гіпаксія можа ў далейшым уплываць на развіццё псіхікі і разумовых здольнасцяў. Адна з прычын гіпаксіі — курэнне, якое выклікае змяншэнне колькасці кіслароду ў крыві дзіцяці. А ўсе змяненні ў самім галаўным мозгу незваротныя, бо яго клеткі дрэнна падлягаюць рэгенерцыі, гэта значыць, не аднаўляюцца. І потым чакаць, што на працягу жыцця ўсё адновіцца, не варта. Натуральна, кожная мама хоча, каб дзіця добра вучылася ў школе і атрымала добрую прафесію, таму для гэтага варта старацца з самага пачатку. Хоць, вядома, выключэнні бываюць. У алкаголікаў таксама часам вырастаюць здольныя і таленавітыя дзеці, але гэта выключэнні.

«Калі ёсць хранічная ці доўгая дэпрэсія, варта думаць, як ад яе пазбавіцца, не саромецца звяртацца да псіхатэрапеўта».

— Што патрэбна для правільнай работы галаўнога мозга ў дарослага чалавека?

— «Паліўнай энергіяй» для яго з'яўляецца глюкоза. Многія думаюць, што калі я буду есці шакалад ці цукеркі, тады мозг будзе лепш працаваць. Гэта вельмі грубая памылка. Насамрэч чым больш мы будзем есці салодкага, тым большая верагоднасць атрымаць дэменцыю ў старасці. Гэта яшчэ і рызыка цукровага дыябету. Глюкоза і цукар — гэта розныя рэчы, якія людзі часта блытаюць. Напрыклад, белы цукар на 100 % складаецца з цукрозы, але гэта не глюкоза. А мозг выкарыстоўвае толькі глюкозу. Наш арганізм, канешне, можа ператварыць і цукрозу, і фруктозу ў глюкозу, аднак спачатку ён выкарыстае тую глюкозу, якая маецца ў гатовым выглядзе.

У той жа час наш мозг бярэ роўна столькі глюкозы, колькі яму трэба. «Глюкозныя вароты» адкрываюцца ў той момант, калі лічыцца, што мозгу трэба падсілкавацца. І калі яму не патрэбна энергія, ён не будзе яе забіраць. Таму чым больш мы будзем ужываць салодкае, тым большая верагоднасць, што яно ператворыцца ў слой тлушчу на нашым целе.

— А колькі нашаму мозгу патрэбна глюкозы?

— Напрыклад, тры сталовыя лыжкі мёду ўтрымліваюць сутачную дозу глюкозы, якая патрэбна нашаму галаўному мозгу. У суткі пры спакойнай рабоце нашаму мозгу неабходна 62—65 грамаў глюкозы, гэта каля 250 кікалорый. Калі мы хочам атрымаць такую ж колькасць глюкозы з шакаладнага печыва, то з'есці дзевядзеці каля сямі кілаграмаў.

— Якія ж тады прадукты карысныя для галаўнога мозга?

— Рэзкае павелічэнне ўзроўню глюкозы ў арганізме ці цукру ў крыві небяспечнае, бо мы павялічваем рызыку дэменцыі і цукровага дыябету ў старасці. Таму глюкоза, якая паступае ў наш арганізм, павінна марудна засвойвацца і трапляць у кроў. А прадукты, якія мы ўжываем, павінны быць з нізкім глікемічным

індэксам, гэта значыць, з вялікай колькасцю клятчаткі. Напрыклад, у яблычным соку, дзе аддзялілі і выдалілі клятчатку, глікемічны індэкс нашмат вышэйшы, чым у яблыку. Часта пытаюць, ці ёсць розніца паміж растваральнай і нерастваральнай клятчаткай. У гэтым выпадку няма, бо і тая, і іншая выконваюць адну і тую ж функцыю — не павялічваюць рэзка ўзровень цукру ў крыві.

Шмат глюкозы ўтрымліваецца ў фініках, разынках, бураках, вінаградзе, дынях, бананах, моркве. Не абавязкова гэта павінны быць салодкія прадукты — у зялёнай цыбулі, капусце, бабах, фасолі таксама шмат глюкозы. Ёсць прадукты, якія ўтрымліваюць шмат глюкозы і вырастоўваюць ласуноў. Напрыклад, чорны шакалад, дзе какавы больш за 70 %, — яго глікемічны індэкс вельмі нізкі. Папкорн таксама лічыцца прадуктам з нізкім глікемічным індэксам.

Таксама для паўнацэннай работы галаўнога мозга аддаваць перавагу прадуктам з нізкім глікемічным індэксам трэба на працягу жыцця.

— Ці патрэбны нашаму мозгу вітаміны і мікраэлементы?

— Для паўнацэннай работы яму патрэбна фоліевая кіслата, ніка-

цінавая кіслата, цынк, магній і гліцын. Можна прымаць вітамінныя комплексы, магчыма, не ўсюды ёсць гліцын, тады яго можна набыць асобна.

Таксама для паўнацэннай работы нервовай сістэмы вельмі важныя вітаміны групы В. Асабліваю ролю выконвае вітамін В₁₂, прычым з узростам наш кішэчнік усё горш яго засвойвае. Таму ў комплексных вітамінах 50+ нашмат большая колькасць гэтага вітаміну. Можна парэкамендаваць яго перыядычна калоць унутрымы-

шачна, так ён трапляе ў арганізм, мінуўчы кішэчнік, і добра назапашваецца ў печані. Але прызначыць яго павінен ваш доктар.

Неабходныя і тлустыя кіслоты амега-3. Шмат іх у морапрадуктах і рыбе.

— Яшчэ і ў сале...

— Але гэта не самая здаровая ежа, таму мы не ўсім рэкамендуем яго. Для таго каб сала перапрацоўвалася, трэба вельмі шмат жоўці. А яна, калі выпрацоўваецца ў вялікай колькасці, становіцца густой і крышталізуецца ў камяні. Таму жоўцекамянёвая хвароба ў расіян, украінцаў і беларусаў сустракаецца часта. Калі бутэрброд з салам з'есць вясковы жыхар ці будаўнік, які з раніцы да вечара фізічна працуе на свежым паветры, то такая ежа не нашкодзіць. Для гарадскога жыхара, які ў выхадны ляжыць на канапе перад тэлевізарам, гэта не вельмі карысна. А вось у рыбе і морапрадуктах — тыя тлушчы, якія не нясуць небяспекі для нашай сардэчна-сасудзістай сістэмы, не забруджваюць нашы сасуды і больш камфортныя для нашай стрававальнай сістэмы. Можна амега-3 набыць і ў аптэцы.

— Што яшчэ спрыяе правільнай рабоце галаўнога мозга?

— Фізічная нагрузка. Яна палепшае кровазварот не толькі ўсяго арганізма, але і галаўнога мозга. Людзі, якія маюць умераную фізічную актыўнасць, у старасці маюць менш праблем з дэменцыяй, чым тыя, хто веў маларухомы спосаб жыцця.

Усё пералічанае важна рабіць, пакуль дэменцыя не з'явілася. Калі яна ёсць, фізічныя практыкаванні і вітаміны ўжо не выправяць сітуацыі, яны могуць толькі замарудзіць развіццё хваробы.

Вялікую ролю адыгрывае барацьба з гіпертаніяй. Калі павялічваецца ціск, у галаўным мозгу могуць лопнуць дробныя капіляры. І калі мы робім МРТ галаўнога мозга, бачым гэтыя сасудзістыя ачагі, і чым больш іх з'явіцца, тым цяжэй нашаму мозгу паўнацэнна працаваць, гэта яшчэ адзін крок да дэменцыі і дрэннай памяці. Гэтыя ачагі застаюцца ў галаўным мозгу на ўсё жыццё. Таму важна змагацца з гіпертаніяй адразу, як толькі яна з'явілася.

Вялікую ролю адыгрывае рэжым сну. Нескладана заўважыць, раничай мы запамінаем лепш, чым пасля напружанага працоўнага дня. Прычым важна, каб падчас сну не было парушэння абмену кіслароду. Гэта характэрна для людзей, якія храпуць, маюць дэфармацыю носа, дрэнна дыхаюць, і такія праблемы варта вырашаць. Добра, калі самога сну дастаткова на працягу ўсяго жыцця, а не два дні на тыдзень падчас выхадных.

Чэрапна-мазгавыя траўмы, гарманальныя парушэнні, захворванні шчытападобнай залозы ўплываюць на работу галаўнога мозга і могуць наблізіць нас да дэменцыі. Гэтак жа, як і дэпрэсія, якая таксама пагаршае яго работу. Калі ёсць хранічная ці доўгая дэпрэсія, варта думаць, як ад яе пазбавіцца, не саромецца звяртацца да псіхатэрапеўта.

«Рэзкае павелічэнне ўзроўню глюкозы ў арганізме ці цукру ў крыві небяспечнае, бо мы павялічваем рызыку дэменцыі і цукровага дыябету ў старасці».

Некаторыя пажылыя людзі скардзяцца на тое, што з узростам хутчэй бяжыць час, і звязваюць гэта з парушэннем памяці і работы галаўнога мозга. Але гэта не так. Гэта асабліва дзіўнае часу нашым мозгам. Калі трохгадоваму дзіцяці мы скажам, што свежыя клубніцы будуць толькі наступным летам, праз год — а гэта трэць яго жыцця — то яно вельмі засмуціцца. Таму для дзіцяці кожны пяць хвілін — гэта занадта доўга. Для 50-гадовага чалавека год праходзіць нашмат хутчэй, бо гэта 1/50 яго жыцця. Таму калі пацыенты скардзяцца, што вельмі хутка ляціць час, медыкаменты не прызначаюць, раім проста разнастаіць сваё жыццё, прыдумаць розныя падзеі, каб дні адрозніваліся адзін ад аднаго.

— Як на работу мозга ўплываюць шкодныя звычкі?

— Кожны раз пасля алкагольнага ап'янення мы страчваем

вялікую колькасць клетак галаўнога мозга. І гэта вялікі ўдар, бо яны не аднаўляюцца. Канешне, іншыя часткі галаўнога мозга могуць узяць на сябе іх ролю, але лепш, каб гэтага не адбывалася. І без таго падчас жыцця ў нас ёсць страты клетак галаўнога мозга — гэта звязана з атручваннямі, гіпертанічнымі крызамі, сасудзістымі паталогіямі мозга.

Трэба сказаць і пра курэнне. Не толькі нікацін мае таксічнае ўздзеянне на наш арганізм. Падчас курэння мы рэзка змяншаем колькасць кіслароду, што паступае ў арганізм, а наш мозг, як памятаем, не любіць кіслароднага галадання. Мала таго, што вялікая колькасць CO₂ паступае ў наш арганізм, яшчэ і СО (чадны газ) хутка звязваецца з эрытрацэнтамі і блакуе паступленне кіслароду. Яго канцэнтрацыя падае ў крыві. І ўсё гэта невялікія крокі да дэменцыі.

— Вядома, што хтосьці лепш запамінае лічбы, а нехта — замежныя мовы. Ці трэба трэніраваць памяць?

— Кожны мозг больш здатны для пэўных работ, у кожнага з нас лепш развіты свой від памяці. І трэба рухацца ў тым кірунку, да якога больш здатны, бо так будзе лягчэй. І адпаведна, падбіраць той занятак, да якога больш схільнасцяў. Бо, відавочна, калі чалавек добра запамінае лічбы, ён, хутчэй, стане матэматыкам, чым літаратарам.

— Што рабіць, калі ўжо з'явіліся праблемы з памяццю?

— Калі справа дайшла да дэменцыі ці хваробы Альцгеймера, тут патрэбна ўрачэбная дапамога. Урач падбірае адпаведны курс лячэння. На жаль, гэта хвароба незваротная, памяць у такім выпадку не вернецца. І лячэнне накіравана на тое, каб не ўскладніць хваробу, каб яна развілася невялікімі крокамі. Такіх людзей нельга надоўга пакідаць без нагляду, бо яны могуць ствараць праблемы: не выключыць газ, ваду, прас, выклікаць пажар, не закрывць дзверы, выходзячы з дому. Добра, калі ёсць каму глядзець за такім чалавекам. Калі ён адзінокі, і бацьчы, што гэта праблема існуе, ён павінен запісаць і ўсюды пакідаць сабе напаміны: выключыць святло, выключыць газ, не забыць ключы.

— Як вядома, мозг лепш працуе ў людзей, якія штодзённа займаюцца разумовай працай, у тых жа навукоўцаў да глыбокай старасці ясна галава...

— Больш за тое, людзі, якія займаюцца разумовай працай, доўгажыхары, бо разумовая работа паддзімае жыццё. Да таго ж лічыцца, што самая складаная работа — разумовая, яна цяжэйшая, чым фізічная. Праўда, сучасная медыцына прыйшла да высновы, што трэніроўка мозга не здольная цалкам спыніць дэменцыю. Але гэта не нагода, каб мозг не трэніраваць. Банальная рэч: рускі эмігрант, які дзесяцігоддзі пражыў за мяжой, ужо крыху няправільна размаўляе па-руску, — без трэніроўкі мозг ад гэтага сышоў. Канешне, у такім выпадку вярнуць мову нашмат прасцей, чым вывучыць наоў. Таму мозг трэніраваць трэба.

ВЯСНА ІДЗЕ, ВЯСНЕ ДАРОГУ!

Разбіраем модныя мастхэвы надыходзячага сезона:
чым папоўніць гардэроб?

На парозе вясна, а значыць, прыйшоў час абнавіць гардэроб да новага сезона. Мода вясны — 2021 прапануе некалькі глабальных кірункаў: мінімалізм, унісекс і 1990-я. А ў цэлым, істотна мяняць гардэроб наўрад ці сёння па кішэні большасці беларускіх модніц. Але можна, напрыклад, папоўніць «арсенал» некалькімі акцэнтнымі рэчамі — і выглядаць актуальна. Што гэта за рэчы, мы вам зараз раскажам.

ІНШАЕ АБЛІЧЧА КЛАСІКІ

Сіноптыкі сёлета не абяцаюць цёплай вясны, так што на парадку дня паліто. У гэтым цёплым (ну як, адносна цёплым) сезоне будуць актуальныя фасоны «кокан», паліто ў мужчынскім стылі і аб'ёмны оверсайз з шырокімі плячыма (аб плячыма пагаворым асобна — гэты трэнд будзе з намі і летам). Дарэчы прыйдуцца таксама класічны фасон з поясам і паліто-трэнч. Колеры — як традыцыйныя (перш за ўсё бэжавы, але і шэры, сіні, чорны), так і яркія насычаныя тоны — калі вам яны даспадобы. Сярод прынтаў актуальныя клетка, «гусіная лапка», геаметрычныя малюнкi. У трэндзе дастаткова шырокія лацканы.

Навінка мінулай восені — паліто-кашуля — гэтай вясной будзе на грабяні моднай хвалі. І калі восенню такія мадэлі верхняга адзення былі традыцыйнай для кашулі даўжыні, вясной хітом сезона стане мадэль ніжэй калена.

Зразумела, з прыходам цяпла мастхэвам становіцца трэнч (двухбортны плашч). Ён універсальны: падыходзіць да любога тыпу фігуры, візуальна павялічвае рост і выдатна абараняе ад дажджу і ветру. Актуальныя плашчы светлых тонаў даўжыні мідзі і класічнага крою. Але калі хочацца чагосьці больш акцэнтнага, можна выбраць трэнч сілуэта оверсайз. Напрыкладні гэтага вясновага сезона многія брэндзі прадставілі двухслаёвыя трэнчы з кантрастнымі ўстаўкамі.

Паступова пачне цяплець, і вам не абысціся без курткі-«касухі». Працягваючы тэму клопату пра прыроду, у гэтым сезоне стылісты прапануюць выбраць такія курткі з экаскуры, а насіць — усім запар: прадстаўніцам любога ўзросту, аматаркам любога стылю адзення. Класічная «касуха» — кароткая куртка з цёмнай скуры з касой маланкай і адваротамі — многіх палюбае сваёй брутальнасцю. Але яна так даўно з намі, што ўжо паспела стаць класікай. Спалучайце яе не толькі з джынсамі розных фасонаў, але і з лёгкімі сукенкамі і спадніцамі мідзі і максі — атрымаецца стыльны і дзёрзкі вобраз. Што датычыцца колеру, актуальнай будзе класіка — то-бок чорная «касуха». Таксама на піку папулярнасці гэтай вясной курткі-«касухі»

пастэльных тонаў. Крой — адназначна оверсайз. Такая куртка (нібы з мужчынскага пляча) схвае лішнія складачкі на таліі, а «страйняшкам» дадасць далікатнасці і пшчотнасці.

Што да каляровай палітры, у трэндзе ўсе тоны і адценні бэжавага — ад далікатных да насычаных. З яркіх колераў, прапанаваных дызайнерамі, самы смелы, капрызны і складаны — аранжавы: як яго насіць і з чым спалучаць, глядзім у Issey Miyake, Sportmax, Versace і Jason Wu. Падыдзе аранжавая палітра далёка не ўсім. Найбольш выйгрышна яна будзе выглядаць на яркіх дзяўчатах колератыпаў «вясна» і «восень».

І, вядома, ужо ў пачатку вясны не абысціся без сонечных акулераў. У гэтым сезоне іх шкельцы — самых неймаверных адценняў: чырвоныя, жоўтыя, ружовыя, зялёныя і сінія. Раней такія «каляровыя» акулеры любілі дзятва і падлеткі. Зараз трэнд «пасталеў» і стаў выглядаць нечакана стыльна. Але і класічныя чорныя шкельцы ніхто не адмяняў. Актуальныя будуць і акулеры з празрыстым, злёгку прыцемненым шклом.

СТАРЫЯ ПЕСНІ НА НОВЫ ЛАД

Адзявацца так (не зусім, вядома, але прыкладна так), як трыццаць гадоў таму моладзь хадзіла на канцэрты Цоя і «Алісы», сёння цалкам

актуальна. Цяпер модныя трэндзі натхнёныя 1990-мі, часам свабоды і перамен. Базавыя мадэлі гэтага вясновага сезона — усе джынсы і штаны сілуэта «бананы» з высокай таліяй, акцэнтныя плечы, запраўленыя пад рэмень аб'ёмныя світары і прасторныя «касухі» — родам адтуль.

Шырокія плечы жанчыны ўзялі з мужчынскага гардэроба ў далёкіх 1980-х, у тыя часы гэтая дэтал была нават сімвалам фемінізму. Піка папулярнасці трэнд дасягнуў у 90-х — «плечыкі» з паралонну падкладаліся ў світарох і джэмперах, пінжаках і вопратцы. Бліжэй да 2000-х гэтая дэтал састарэла. А вось цяпер шырокія плечы трыумфальна вярнуліся на подыумы і ў наша жыццё. «Плечыкі» візуальна павялічваюць рост, нібы «выцягваюць» сілуэт. Такія «падушчкі» ў гэтым сезоне будуць насіць з кашулямі і блузкамі, світарамі і нават топамі. Актуальны вобраз гэтай вясны — джынсы з высокай таліяй і топ (футболка оверсайз мужчынскага крою) з падкрэсленай лініяй плячэй. А калі дзень выдаўся прахалодны, то зверну — запраўлены ў джынсы світар з аб'ёмнымі рукавамі.

Акцэнт на рукавы паранейшаму ў модзе. Шырокія і/або пышныя рукавы на світарох, сукенках і блузках, прадстаўленыя ў свежых вясновых калекцыях Alberta Ferretti, Louis Vuitton, Fendi — лагічнае развіццё леташняга трэнду. Акцэнт на рукавы дасягаецца за кошт шырокай лініі плячэй, а таксама пры дапамозе формы рукавоў — «ліхтарыкаў» або цэльх «ліхтарыкаў».

Джынсы-бананы, дарэчы, таксама родам з 80-х — першымі іх сталі насіць музыкі стылю джаз. Але ўжо праз

10 гадоў у такія джынсы апрануліся ўсе ад малага да вялікага ў Еўропе і Азіі. Сёння «бананы» вярнуліся пад новым імем — *mom-jeans* (маміны джынсы). Такія джынсы таксама працуюць на візуальнае павелічэнне росту і зрокавае памяншэнне аб'ёму цела. Адзінае «супрацьпаказанне» да іх — выразная фігура тыпу «яблык». Калі ў вас ну зусім не тонкі стан, такі фасон штаноў або джынсаў гэта падкрэсліць. Астатнім тыпам фігуры *mom-jeans* толькі дададуць прыгажосці. Спалучаюць *mom-jeans* у гэтым сезоне практычна з любым «верхам» — сарочкамі і топамі, лонгслівамі, пінжакамі оверсайз і класічнага крою.

Адсылка да 90-х — і цяпер актуальныя спартыўныя касцюмы, якія стылісты рацяць гэтай вясной спалучаць нават з доўгімі паліто і трэн-

чамі. Спартыўны касцюм знізіць градус афіцыйнасці класічнага крою паліто або плашча, дадасць вобразу гарэзлівасці і іранічнасці. Але тут важна абпірацца на добры густ і пачуццё меры: адным словам, не ўпэўнены — не спалучайце.

Лагічны працяг трэнду на высокую талію — *рамяні як модны акцэнт*. У гэтым сезоне ў поле зроку стылістаў — спакусліва тонкая та-

вясновага сезона. Асабліва калі гаворка ідзе аб дзелавых луках або вобразах «на выхад». У абодвух выпадках неабычальна *касцюм са штанамі*. Спалучаць яго дызайнеры прапануюць з жаночымі бодзі — на тоненькіх шлейках, у бялізнавым стылі. Або з кроп-топамі. Так, каб ваша жаночасць і неабароненасць лёгка «чыталіся» ў вобразе, але не кідаліся ў вочы.

Што наконт абутку, вясна — час *кедаў і красовак*. Класіка паранейшаму будзе актуальна, як і фасоны з незвычайным кроем: з ліпучкамі на шыкалатцы, зашпількамі-маланкамі па баках або зусім без зашпільек, са стрэйч. У трэндзе і грубыя чаравікі, найбольш актуальныя — са светлай скуры: карычневыя, бэжавыя ці ўвогуле белыя. Асаблівае месца зоймуць бацільёны. Прычым самыя розныя: з вострым або квадратным носам, на тоўстым устойлівым абцасе, шпільцы ці нават на фігурным абцасе, шчыльна аблягаючыя ножку або масіўныя.

УСЁ СВАЁ НАШУ З САБОЙ

З прыходам цяпла ў наша жыццё вернуцца *мініяцюрныя паясныя сумачкі*, якія фіксуюцца на рамяні. Пояс такой сумкі прасоўваецца ў лямкі як ремень для штаноў, а можа насіцца паверх пінжака або світара. Такія сумачкі непрактычныя (шмат у іх не змесціцца), затое выглядаюць міла і дадаюць вобразу стылю і чароўнасці.

Больш практычны варыянт з разраду «свабодныя рукі» — *заплетнікі*, што ў гэтым сезоне павінны быць у кожнай модніцы. У трэндзе і вялікія, і мініяцюрныя мадэлі з натуральнай і штучнай скуры або іншых матэрыялаў, з металічным бляскам, шыпамі, ланцужкамі або махрамі.

Калі казаць непасрэдна пра сумкі, у модзе мяккія сумкі-мяшкі (іх носяць у рукавах) і наогул мадэлі з невыразнай формай (аздабленне — спалучэнне матэрыялаў розных тонаў або адценняў аднаго колеру). А калі стане зусім цёпла, стылісты прапануюць замяніць іх на плечыныя сумкі.

Аляксандра АНЦЭЛЕВІЧ

ЖЫЦЬ ТАК, КАБ НЕ БЫЛО СОРАМНА

У РТБД адбыўся паказ спектакля «Прафіт»

Цяжка сказаць, што апошні год быў багаты на культурныя падзеі — пандэмія зрабіла сваю справу. Таму цяпер амаль кожны спектакль або выстаўка ўспрымаюцца з вялікай радасцю і ўвагай. Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі таксама вяртаецца ў рабочы стан: 19 лютага адбыўся паказ трагікамедыі «Прафіт» па матывах знакамітай п'есы расійскага драматурга Астроўскага «Даходнае месца», у пастаноўцы Аляксандра Гарцуева.

Дзеянне перанесена ў наш час, п'еса атрымала пазнаку «трагікамедыя з жыцця дзяржслужачых». Галоўны герой «Прафіту» па прозвішчы Жадаў павінен зрабіць маральны выбар: жыць багата, але ганебна, або не прадаваць сябе і свае прынцыпы.

Нягледзячы на некаторую гратэскнасць і камічнасць, спектакль падымае важныя сацыяльныя пытанні. Як не страціць сябе сярод іншых? Як выбраць работу, якая будзе прыносіць не толькі грошы, але і душэўны спакой?

Стыльная манахромная сцэнаграфія Юрыя Саламонава яшчэ мацней выяўляе праблему, з якой сутыкнуўся галоўны герой пастаноўкі.

Каб лепш адчуць настрой «Прафіту», глядзіце фотарэпартаж Яна Хведчына.

Арына КАРПОВІЧ.
Фота Яна ХВЕДЧЫНА.

Извещение о проведении 15 марта 2021 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5»

Предмет торгов
Капитальное строение с инвентарным номером 600/С-130521 общей площадью 1862,8 кв. м (наименование: здание производственной базы; назначение: здание многофункциональное; составные части и принадлежность: трехэтажное из ж/б панелей и кирпича здание производственной базы); капитальное строение с инвентарным номером 600/С-165694 общей площадью 717,1 кв. м (наименование: склад-навес; назначение: сооружение специализированное складов, хранилищ; составные части и принадлежность: склад-навес А, площадь а1, ограждение а2, сеть электроснабжения Б, сеть водоснабжения В)
Сведения о земельном участке: площадь – 1,2993 га, кадастровый номер – 623650100001002871
Местонахождение: Минская обл., Минский р-н, г. Заславль, ул. Загородная, 1В, 1В/1
Начальная цена: 1 885 851,00 бел. руб. без учета НДС
Сумма задатка: 188 000,00 бел. руб.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условие торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внешние задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для

юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица, а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБУ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежного документа о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Торги проводятся **15 марта 2021 года в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **25.02.2021 по 11.03.2021** включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефону: (017) 388-43-21.

Телефоны для справок:
(017) 365-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21, (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

ЗАО «БЕЛРЕАЛИЗАЦИЯ» ОБЪЯВЛЯЕТ АУКЦИОН

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел.: 8 (017) 298-53-53; 8 (029) 690 54 09.

Продавец: **индивидуальный предприниматель Емец Юлия Борисовна** (УНП 190349139) в лице антикризисного управляющего индивидуального предпринимателя Семеновской Марии Михайловны, тел. +375 (29) 352-59-74.

Публичные торги в форме аукциона в процедуре экономической несостоятельности (банкротства) будут проведены **29 марта 2021 г. 11.00** по адресу: г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 28.

Предмет торгов –

КАПИТАЛЬНОЕ СТРОЕНИЕ

(здание многоквартирного жилого дома),

кад. № 210/С-5400, пл. – 29,1 кв. м, расположенное по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Тетерковский с/с, д. Укля, д. 27.

Земельный участок, кадастровый № 220889227101000033, площадь 0,2012 га, в пожизненном наследуемом владении. Начальная цена предмета торгов – 4 898,58 бел. руб. без НДС. Шаг торгов – 5 %, задаток – 10 % – начальная цена предмета торгов. Телефон для ознакомления и осмотра +37529 698-53-18.

Для участия в торгах необходимо в срок с 25.02.2021 г. с 09.00 по 26.03.2021 г. до 17.00: 1) зарегистрироваться и подать заявку по выбранному лоту на участие в торгах на сайте BELTORGI.BY; 2) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY33BPSB30121854590139330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», код BPSBBY2X, УНП 191113330, получатель – ЗАО «Белреализация».

Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее чем за пять дней до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается участник торгов, предложивший наиболее высокую цену за предмет торгов. Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются несостоявшимися. Предмет торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Результаты торгов оформляются в виде протокола. Победитель торгов (претендент на покупку) обязан возместить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, и оплатить аукционный сбор в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов. Срок заключения договора купли-продажи и оплаты предмета торгов – 10 рабочих дней со дня проведения торгов.

ИЗВЕЩЕНИЕ (ИНФОРМАЦИЯ) О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «МГЦН» извещает о проведении 26 марта 2021 г. аукционных торгов по продаже права заключения договоров аренды имущества, в рамках 302-го открытого аукциона по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной собственности (далее – имущество)

№ предмета аукциона	Местонахождение имущества	Площадь (кв. м)	Размер коэффициента к базовой ставке арендной платы или размер арендной платы	Начальная цена права заключения договора аренды имущества (руб.)	Целевое использование имущества	Сумма задатка (руб.)	Наименование имущества, его характеристика, необходимые условия аренды и иные сведения
Арендодатель – УП «Жильё», тел. +375 (177) 76 85 32							
71	Минская обл., Борисовский р-н, г. Борисов, ул. III Интернационала, 54/67	5,1	3,0	21,55	Под организацию торговли непродовольственной группой товаров, оказание услуг (за исключением ритуальных услуг) и по пользованию залами игровых автоматов, компьютерных игр), офис	2,10	Нежилое помещение на 2-м этаже административного здания с естественным освещением. Имеется центральное отопление. Отсутствуют водоснабжение и канализация. Имеется возможность подключения к электроснабжению. Срок аренды – 3 года (19*)
<i>19* Необходимые условия: победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) помимо договора аренды обязан заключить договоры на вывоз твердо-бытовых отходов, на снабжение электрической энергией, на пользование тепловой энергией в горячей воде, на отпуск воды и прием сточных вод</i>							
Арендодатель – БелНИИТ «Транстехника», тел.: +375 (17) 270 79 69, +375 (17) 270 86 03							
72	г. Минск, ул. Платонова, 22А	28,8	1,0	121,68	Под склад	12,10	Встроенное изолированное помещение в подвале. Стены железобетонные, перегородки кирпичные, пол бетонный, дверь деревянная, облицованная металлом. Проведены электропроводка и освещение. Отсутствует санузел
Арендодатель – учреждение «Национальный художественный музей Республики Беларусь», тел.: +375 (17) 328 68 44 – приемная; +375 (17) 364 79 12							
73	г. Минск, ул. К. Маркса, 24	349,0, в т. ч. 110,76 – подвал; 191,74 – 1-й этаж; 46,5 – кафе-бар на 1-м этаже	2,0 – 3 года; 3,0 – последующий период	1 474,53	Под объект общественного питания	147,40	Помещения в подвале и на 1-м этаже здания, которое является материальной историко-культурной ценностью категории «З». Здание не функционирует, находится в стадии реставрации в составе объекта «Реставрация и приспособление единого комплекса зданий Национального художественного музея Республики Беларусь». После ввода кафе в эксплуатацию и получения технического паспорта на кафе площадь будет уточнена в установленном порядке. Срок аренды – 10 лет с момента ввода кафе в эксплуатацию и получения технического паспорта на кафе (20*)
<p><i>20* Работы по финишной отделке (помещения № 110–115, 117, 119–121), закупка необходимого технологического оборудования, мебели, сантехнической «посуды», кухонного оборудования и установка охранной сигнализации осуществляются на основании разработанной арендатором проектно-сметной документации за счет собственных средств арендатора без последующей компенсации затрат. Арендатор возмещает затраты арендодателю по корректировке проектно-сметной документации по помещениям кафе (финишная отделка (помещения № 110–115, 117, 119–121), технологическое оборудование, сантехническая «посуда», мебель, кухонное оборудование, охранная сигнализация). Срок завершения строительно-монтажных работ и ввод в эксплуатацию кафе – в течение 2 месяцев с момента ввода в эксплуатацию и получения технического паспорта здания по ул. К. Маркса, 24.</i></p>							

Договор аренды заключается сроком на пять лет, если иное не указано в настоящем извещении.

Организатор аукциона – государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 10, тел. + 375 (17) 360 42 22.

Аукцион состоится **26 марта 2021 г. в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 7 (зал аукционов).

Прием документов и консультации по вопросам участия в аукционе осуществляются с **23 февраля 2021 г. по 22 марта 2021 г. включительно** в рабочие дни с **9.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00** (по пятницам – до 16.30) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Заявления на участие в аукционе, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Ответственность за достоверность сведений, указанных в документах, представленных для участия в аукционе, несут лица, их подавшие.

Порядок оформления участия в аукционе:

К участию в аукционе допускаются юридические или физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, внесшие в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на указанный текущий расчетный счет сумму задатка по соответствующему предмету аукциона, подавшие организатору аукциона в указанный в извещении срок заявления на участие в торгах с приложением всех необходимых документов, заключившие с организатором аукциона соглашение о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (далее – соглашение), зарегистрированные в журнале регистрации заявлений на участие в торгах и получившие билеты участников аукциона с указанием порядковых номеров, под которым данные лица зарегистрированы.

При этом лицо, желающее принять участие в аукционе, уплачивает задаток по соответствующему предмету аукциона на расчетный счет р/с BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБУ № 527 ОАО «Белинвестбанк» г. Минск, БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583, назначение платежа – задаток для участия в аукционе № 302 от 26.03.2021 по предмету аукциона № _____;

- подает организатору аукциона заявление на участие в аукционе (бланк заявления можно получить у организатора аукциона) с приложением следующих документов:

юридическое лицо – резидент Республики Беларусь: копии документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица; копии платежного поручения о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона;

юридическое лицо – нерезидент Республики Беларусь:

легализованной в установленном порядке копии учредительных документов и выписки из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иного эквивалентного доказательства юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения;

копии платежного поручения либо иного документа о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона;

индивидуальный предприниматель: копии документа, подтверждающего государственную регистрацию индивидуального предпринимателя;

копии платежного поручения о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона;

- заключает с организатором аукциона соглашение, бланк которого можно получить у организатора аукциона.

При подаче заявления на участие в аукционе с прилагаемыми документами и заключении соглашения физическое лицо, индивидуальный предприниматель предъявляют организатору аукциона документ, удостоверяющий личность, а представитель физического лица, индивидуальный предприниматель, юридического лица предъявляет организатору аукциона оригинал доверенности (документ, подтверждающий полномочия должностного лица), документ, удостоверяющий личность.

Порядок определения победителя аукциона:

аукцион проводится в порядке, предусмотренном Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 (далее – Положение).

Перед началом аукциона организатор аукциона проводит заключительную регистрацию лиц, допущенных к участию в аукционе. Заключительная регистрация представляет собой замену организатором аукциона билетов участников аукциона на аукционные номера, под которыми участники аукциона будут участвовать в аукционе. После проведения аукциона участники аукциона обязаны вернуть эти номера организатору аукциона.

Необходимо также соблюсти следующие условия:

1. Разработать дизайн-проект кафе и согласовать его с администрацией музея;
2. Требуемое название – ArtMuseumCafe;
3. Современная национальная кухня (новое разработанное меню);
4. Форма одежды – дизайн рабочей формы сотрудников кафе согласовывается с администрацией музея с обязательным размещением музейного логотипа и в корпоративном цвете;
5. Требование к персоналу – владение 3 языками: белорусским, русским, английским;
6. Режим работы арт-кафе – с 11.00 до 24.00.

Аукцион проводит аукционист, определяемый организатором аукциона. Аукцион начинается с оглашения аукционистом правил проведения аукциона, шага аукциона. Шаг аукциона устанавливается аукционистом в пределах от 5 до 15 процентов от предыдущей цены предмета аукциона, названного аукционистом.

Аукцион по каждому предмету аукциона начинается с объявления аукционистом наименования, места нахождения, краткой характеристики недвижимого имущества, право заключения договора аренды которого выставляется на аукцион, начальной цены, срока, на который будет заключен договор аренды. После оглашения данной информации аукционист в соответствии с шагом аукциона объявляет первую цену предмета аукциона. Не допускается продажа предмета аукциона по начальной цене. Аукцион продолжается до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднимет только один участник аукциона. Аукционист трижды называет цену, по которой продан предмет аукциона, и объявляет о продаже данного предмета аукциона, а также сообщает номер участника аукциона, выигравшего аукцион по данному предмету аукциона (далее – победитель аукциона).

Если заявление на участие в аукционе подано только одним участником либо для участия в нем явился только один участник, предмет аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов, а такой участник признается лицом, приравненным к победителю аукциона.

Обязанности победителя аукциона (лица, приравненного к победителю аукциона):

подписать протокол о результатах проведения аукциона в день его проведения;

в течение 3 рабочих дней со дня проведения аукциона в установленном порядке перечислить на текущий (расчетный) счет арендодателя сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной им суммы задатка;

в течение 3 рабочих дней со дня проведения аукциона возместить организатору аукциона затраты на его организацию и проведение (информация о затратах доводится до сведения участников перед началом аукциона);

в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона заключить с арендодателем договор аренды имущества.

Размер штрафа, уплачиваемого участником аукциона и (или) его победителем (приравненным к нему лицом) в случаях, предусмотренных законодательством и соглашением, составляет 99 (девяносто девять) базовых величин на дату проведения аукциона.

Дополнительная информация:

базовая арендная величина (БАВ) с 01.04.2019 до 31.03.2022 составляет 16,90 рубля;

наличие объекта недвижимости, право аренды которого выставлено на аукцион, в государственном списке историко-культурных ценностей по г. Минску можно уточнить на сайте Управления культуры Мингорисполкома <http://uk.minsk.gov.by>;

возможность осмотра имущества, право заключения договора аренды которого выставлено на аукцион, обеспечивает арендодатель;

организатор аукциона настоятельно рекомендует лицам, желающим участвовать в аукционе, уточнить у арендодателя возможность использования объекта под планируемые виды деятельности (в том числе с учетом требований санитарных и противопожарных норм), размеры арендной платы и коммунальных платежей, а также ознакомиться с проектом договора аренды имущества;

юридические лица и индивидуальные предприниматели производят оплату задатка исключительно платежным поручением;

при отсутствии у лица, желающего участвовать в аукционе, текущего (расчетного) счета в учреждении банка, он должен быть открыт до подачи заявления на участие в аукционе и указан в заявлении;

организатор аукциона в течение 5 рабочих дней со дня его проведения возвращает участникам аукциона, за исключением случаев, предусмотренных Положением, внесенные ими задатки (сумма задатка, внесенного победителем аукциона, засчитывается при оплате им стоимости предмета аукциона);

договор аренды по результатам аукциона может быть заключен исключительно с участником аукциона, ставшим победителем (приравненным к нему лицом), заключение договора аренды, целевое назначение которого предполагает осуществление предпринимательской деятельности, с субъектом, который в силу законодательства не может осуществлять названную деятельность, не допускается.

Телефоны для справок: отдел аукционов – +375 (17) 360 42 22, бухгалтерия – + 375 (17) 366 36 58, отдел аренды – + 375 (17) 373 47 29.

Извещение о проведении аукциона размещено на сайтах: организатора аукциона – www.mgcn.by (раздел «Недвижимость в аренду»); Минского городского исполнительного комитета – www.minsk.gov.by (раздел «ПРОДАЖА/АРЕНДА»); Минского областного исполнительного комитета – www.minsk-region.gov.by; Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь – www.gki.gov.by (раздел «ПРОДАЖА/АРЕНДА ИМУЩЕСТВА»).

РЕЗУЛЬТАТЫ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «Загадай желания с Mark Formelle и Visa»

Сведения об Организаторе Рекламной игры:

Организатором Игры является Общество с ограниченной ответственностью «360 Медиа групп», УНП 690318126, зарегистрировано решением Минского районного исполнительного комитета № 0046451 от 11 апреля 2008 г. в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 690318126, свидетельство о государственной регистрации выдано 24 апреля 2008 г. (далее – Организатор). Юридический адрес и местонахождение Организатора: 223040, Минский р-н, аг. Лесной, ул. Фабричная, 2а, 10А. Почтовый адрес: 220004, г. Минск, а/я 125. Электронный адрес Организатора: visa@360.by.

Наименование Рекламной игры:

Рекламная игра носит название «Загадай желания с Mark Formelle и Visa».

Срок начала и окончания Игры:

Игра проводится с 30 ноября 2020 года по 27 февраля 2021 (включая период розыгрышей, вручения призов и публикации результатов проведения рекламной игры).

Сведения о государственной регистрации рекламной игры:

Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры № 3893 от 23.11.2020 г. выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь.

Количество участников рекламной игры:

Всего к участию было допущено 7 311 (семь тысяч триста одиннадцать) шансов-участников, что составляет 5 827 (пять тысяч восемьсот двадцать семь) участников, полностью соответствующих требованиям Правил Рекламной игры.

Сведения о полном или частичном розыгрыше призового фонда:

Призовой фонд Рекламной игры в размере 54 617,01 белорусского рубля (пятьдесят четыре тысячи шестьсот семнадцать белорусских рублей одна копейка) разыгран полностью.

Всего 501 победитель по результатам 5 розыгрышей (график проведения розыгрышей указан в Таблице № 2 Правил Рекламной игры):

1. Победитель Приза 1 (денежной суммы в размере 21 000 BYN и денежной суммы для уплаты подоходного налога в размере 3 117,91 BYN) – Березкина Алла Петровна.

2. 50 победителей Приза 2 (подарочный сертификат (промокод) 140 (сто сорок) белорусских рублей на покупку товаров в магазине сети Марк Формель или в интернет-магазине <https://markformelle.by>, срок действия – до 11.06.2021 включительно) указаны на Сайте Рекламной игры в разделе Сертификаты <https://markformelle.by/igra>.

3. 100 победителей Приза 3 (подарочный сертификат (промокод) 100 (сто) белорусских рублей на покупку товаров в магазине сети Марк Формель или в интернет-магазине <https://markformelle.by>, срок действия – до 11.06.2021 включительно) указаны на Сайте Рекламной игры в разделе Сертификаты <https://markformelle.by/igra>.

4. 150 победителей Приза 4 (подарочный сертификат (промокод) 50 (пятьдесят) белорусских рублей на покупку товаров в магазине сети Марк Формель или в интернет-магазине <https://markformelle.by>, срок действия – до 11.06.2021 включительно) указаны на Сайте Рекламной игры в разделе Сертификаты <https://markformelle.by/igra>.

5. 200 победителей Приза 5 (подарочный сертификат (промокод) 30 (тридцать) белорусских рублей на покупку товаров в магазине сети Марк Формель или в интернет-магазине <https://markformelle.by>, срок действия – до 11.06.2021 включительно) указаны на Сайте Рекламной игры в разделе Сертификаты <https://markformelle.by/igra>.

Организатор уведомил победителей о выигрыше по электронной почте, а также дополнительно по контактному номеру телефона, указанными при заполнении регистрационной формы на Сайте игры, в указанные в Правилах сроки. Призы были вручены всем победителям, которые обратились за получением приза и представили достоверную информацию о выполнении условий участия в Игре, в указанные в Правилах сроки.

Сведения о наименовании и дате выхода печатного средства массовой информации, в котором опубликованы Правила проведения Рекламной игры и сведения о результатах проведения Рекламной игры:

Публикация правил Рекламной игры – газета «Звезда» № 233 от 28 ноября 2020.

Публикация правил Рекламной игры – газета «Звезда» № 35 от 24 февраля 2021.

Телефон для справок по вопросам проведения Рекламной игры: +375 17 239 06 59 ежедневно с 9.00 до 21.00.

Отчет Местного благотворительного Фонда «Возрождение историко-архитектурных памятников г. Мстиславля» об использовании своего имущества за 2020 год

Местный благотворительный Фонд «Возрождение историко-архитектурных памятников г. Мстиславля» информирует о продолжении своей деятельности согласно Уставу по адресу: 213453, Могилевская область, г. Мстиславль, ул. Чкалова, д. 26.

1. Учредители фонда: Галактионова Светлана Юрьевна, Кириенко Людмила Сергеевна, Кнороз Наталья Анатольевна, Малиновская Татьяна Николаевна, Пиванков Владимир Николаевич, Валоженич Игорь Александрович, Поклад Татьяна Сергеевна, Пискижова Валентина Григорьевна, Федоненков Николай Викторович, Цырикова Наталья Михайловна.

2. Информация о стоимости имущества фонда:
- имущество, переданное учредителями фонда, – 1800 рублей 00 копеек;
- доходы, полученные от добровольных взносов и пожертвований граждан и организаций, – 100 рублей 00 копеек;
- доходы от предпринимательской деятельности, осуществляемой в порядке, предусмотренном действующим законодательством, – нет.

3. Информация об общей сумме расходов, понесенных фондом на достижение общественно полезных целей, указанных в уставе:
- расходы фонда, не запрещенные законодательством Республики Беларусь, – 2964 рубля 40 копеек.

4. Фонд не является учредителем унитарных предприятий, хозяйственных обществ и не участвует в создании других юридических лиц.

УНП 790613221

Годовое общее собрание акционеров ОАО «Молодечненский ЗЖБИ» состоится 30.03.2021 года в 11.00 по адресу: г. Молодечно, ул. Элеваторная, 1 (кабинет директора)

Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании назначена на 15.03.2021

Вопросы повестки дня годового общего собрания акционеров:

- 1) О финансово-хозяйственной деятельности общества в 2020 году и основных направлениях развития в 2021 году.
- 2) О результатах проверки ревизионной комиссией финансово-хозяйственной деятельности общества за 2020 год.
- 3) Рассмотрение аудиторского заключения, подготовленного по результатам проведения аудита годовой бухгалтерской отчетности ОАО «Молодечненский ЗЖБИ» за 2020 год.
- 4) Об утверждении годового отчета и баланса общества за 2020 год.
- 5) О распределении чистой прибыли и выплате дивидендов за 2020 год.
- 6) Об утверждении направлений использования чистой прибыли на 2021 год.
- 7) Об избрании членов наблюдательного совета ОАО «Молодечненский ЗЖБИ».
- 8) Об избрании ревизионной комиссии.
- 9) О внесении изменений в устав ОАО «Молодечненский ЗЖБИ».

Порядок регистрации участников годового общего собрания акционеров: 30.03.2021 с 10.30 до 11.00 по месту проведения годового общего собрания акционеров на основании документа, удостоверяющего личность (паспорт), для представителя акционера – также документ, подтверждающий полномочия (доверенность).

УНП 600136965

Антикризисный управляющий ООО «Программные кассы» – ООО «Капитал Диалог» (организатор торгов) извещает о проведении 10.03.2021 г. в 10.00 по адресу: г. Минск, ул. Тростенечная, 5, пом. 221 открытых торгов по продаже дебиторской задолженности ООО «Программные кассы»

ООО «ОНИКАСТАНДАРТ» (размер задолженности – 7 087,13 BYN) – первоначальная цена – 6 378,42 BYN; ОАО «Агрокомбинат «Скидельский» (размер задолженности – 6 000,60 BYN) – первоначальная цена – 5 400,54 BYN; ЗАО «Сивельга» (размер задолженности – 7 040,00 BYN) – первоначальная цена – 6 336,00 BYN; ОАО «Гостиница «Бобруйск» (размер задолженности – 48,00 BYN) – первоначальная цена – 43,20 BYN; Лосик Виктор Анатольевич (размер задолженности – 464,22 BYN) – первоначальная цена – 417,80 BYN; Arun Kumar Gupta (размер задолженности – 1 000,00 USD) – первоначальная цена 900,00 USD; TVC Info d.o.o. (размер задолженности – 5,00 USD) – первоначальная цена 4,50 USD; ООО «Факториал Русь» (размер задолженности – 1 198 221,85 RUB) – первоначальная цена – 1 078 399,70 RUB.

Шаг аукциона – 5 % от цены лота. Задаток для участия в аукционе – 5 % от цены лота. Прием заявлений на участие в торгах осуществляется по почтовому адресу: 220123, г. Минск, а/я 68, с даты настоящей публикации по 09.03.2021 г. Оплата задатка производится с даты настоящей публикации по 09.03.2021 г. на р/с ООО «Программные кассы» р/с BY56MTBK30120001093300068709 в ЗАО «МТБанк», код МТБКВУ22, УНП 190395635.

Победителем признается участник торгов, предложивший наиболее высокую цену. Заключение договора купли-продажи осуществляется в течение 10 дней со дня проведения торгов. Победитель торгов в течение 30 дней со дня заключения договора купли-продажи оплачивает цену за минусом внесенного задатка. Участникам, не признанным победителями, задаток возвращается в безналичной форме в течение 5 банковских дней с момента утверждения протокола об итогах торгов. Уведомление участников об итогах торгов в день торгов, публично. Возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги. Участие в торгах и результаты торгов оформляются итоговым протоколом в день их проведения. В случае признания торгов несостоявшимися в связи с подачей заявления на участие в них только одним участником, предмет торгов может быть реализован этому участнику по начальной цене, увеличенной на 5 процентов. Организатор может отказаться от проведения торгов не позднее, чем за один день до их проведения.

УНП 1190395635

ИНФОРМАЦИЯ ОБ ОБЪЯВЛЕННОМ АУКЦИОНЕ И ПРЕДМЕТЕ АУКЦИОНА

Организатор аукциона – комитет государственного имущества Минского городского исполнительного комитета

Дата аукциона	Сведения о предмете аукциона	Местонахождение имущества	Начальная цена, руб.	Информация о публикации извещения
31.03.2021	Здание нежилое с инвентарным номером 500/С-9956 общей площадью 2318,9 кв. м с хозяйственно-питьевой водопроводной сетью (переданы по договору безвозмездного пользования до 13.01.2037). Право заключения договора аренды земельного участка площадью 0,1224 га, срок аренды – 5 лет со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона либо признании аукциона несостоявшимся	г. Минск, ул. Фроликова, 11	230 917,96	Извещение о проведении аукциона опубликовано на https://au.nca.by/item/11062 и https://minsk.gov.by/ru/freepage/other/prodazha_arena/

УНП 100048181

ОАО «Нафтан» реализует на конкурсной основе (с повышением начальной цены) бывшее в употреблении неиспользуемое имущество

Пометка на конверте	Наименование	Инв. №	Год ввода в эксплуатацию	Начальная цена без НДС, руб. РБ	Начальная цена с НДС, руб. РБ
Реализация неликвидов, Нафтан, 25.03.2021	Плотномер DM-230.2	08158045	2009	3154,00	3784,80
	Плотномер DM-230.2	08158046	2009	3154,00	3784,80
	Цистерна съёмная 2 м³	06273326	2009	8742,00	10490,40
	Цистерна съёмная 2 м³	06273327	2009	8742,00	10490,40
	Машина маркировочная ММ-4М	06270701	2007	2987,00	3584,40
	Теплообменник ГКВ-800, X-106/3	06271063	2007	11901,00	14281,20
	Холодильник X-60	06267511	2005	3410,00	4092,00
	Борона для гравия	06270543	2007	115,00	138,00
	Борона для гравия	06270544	2007	115,00	138,00
	Агрегат сварочный дизельный АДД-4004	06274841	2010	3702,00	4442,40
	Снегоочиститель тракторный СТ-1500	06280445	2013	188,00	225,60
	Дизель-генератор АД-100С	04150058	1993	732,00	878,40
	Резательная машина	195111	2004	1370,00	1644,00
	Резательная машина	195349	2005	5527,00	6632,40
Реализация неликвидов, Полимир, 25.03.2021	Преобразователь частоты VLT-2855	202470	2004	172,00	206,40
	Танк-контейнер	169144	2001	7800,00	9360,00

Состояние удовлетворительное.

Предложения принимаются по адресу: 211441, г. Новополоцк-1, ОАО «Нафтан», заводоуправление, каб. 101, до 9.30

по местному времени 25 марта 2021 года с пометками на конверте, указанными в таблице, либо в электронной форме на e-mail: tender.box@naftan.by с вышеуказанными пометками.

Извещения на проведение конкурсов размещены на сайте www.naftan.by. Контактные телефоны: 8 (0214) 59-87-83, 8 (0214) 59-89-26, 8 (0214) 59-88-42, 8 (0214) 59-88-01.

УНП 300042199

Общество с ограниченной ответственностью «Темпл Сити»

информирует, что решением Общего собрания участников ООО «Темпл Сити» (Протокол № 48 от 19.02.2021) установлен размер процентного дохода на девятый – шестнадцатый процентный периоды (с 01.04.2021 по 31.03.2023) по облигациям ООО «Темпл Сити» третьего выпуска, государственный регистрационный номер 5-200-02-3745, дата государственной регистрации 24.05.2019, в размере 5,3 % годовых.

УНП 19220260

ЗАО «ЦЕНТР ПРОМЫШЛЕННОЙ ОЦЕНКИ»

информирует о внесении следующих изменений в извещение о проведении повторных электронных торгов по продаже имущества ОАО «БАТЭ» – управляющая компания холдинга «Автокомпоненты», назначенных на 04.03.2021 (публикация извещения в газете «Звезда» от 18.02.2021):
Начальную цену лотов (с НДС 20 %) №№ 7, 8 читать как: 8 702,70 бел. руб.

УНП 191021930

УП «Белконфискат»

УНП 190431606

объявляет о проведении электронных торгов 18.03.2021 г. по продаже имущества Волковой Е.В. автомобиль «Kia Sportage», 2012 г. в. начальной стоимостью 17 600 рублей. На сайте belkonfiskat.by размещена информация о торгах. Справки по тел. 8 (017) 3639489.

Крынічка

Вядучая рубрыка ірына ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

РАСАДА КЛУБНІЦ 3 НАСЕННЯ

Расаду садовых суніц з насення вырошчваюць з многіх прычын. Напрыклад, толькі так можна размножыць сарты, кусты якіх не даюць вусоў. Акрамя таго, так можна абысціся без куплі расады новых сартоў або атрымаць сорт ягад, якімі пачаставалі суседзі.

Выбар насення

На рынку цяпер такая колькасць сартоў і гібрыдаў трускалак, што кожны зможа выбраць па сваіх запытах і перавагах.

Нарыхтаваць насенне клубніц для сяўбы можна і самастойна. Для гэтага трэба будзе ўзяць адну з самых ранніх і буйных ягад з куста сорта, які спадабаўся, і правесці з ёй шэраг маніпуляцый.

1. Зрэжце з яе верхавіну і счысціце нажом або лязом верхні пласт з насеннем.

2. Выкладзіце гэты пласт на паперу або шчыльную тканіну і пакіньце на 2-3 дні сушыцца ў цёплым месцы.

3. Высахлую масу ператрыце ў далонях для адасаблення насення. Атрыманае насенне складзіце ў невялічкі слоічак або пакецік і падпішыце. На паперцы вызначце сорт (калі ведаеце) і дату збору.

Важна памятаць, што насенне садовых суніц захоўвае ўсходжасць чатыры гады.

Сяўба на расаду

Клубніцы дрэнна пераносяць пікіроўку, таму пажадана адразу сяць іх у асобныя ёмістасці.

Не ведаеце, калі? Можна арыентавацца на тэрміны, акрэсленыя на пакуначку з насеннем, а можна праводзіць сяўбу ў канцы лютага — пачатку сакавіка.

Сама сяўба трускалак па сілах кожнаму. Дастаткова

добра праліць грунт слабым раствором марганцоўкі, пасля высыхання насыпаць яго ў кантэйнеры, раскласці зверху пінецтам насенне клубніц і апырскаць цёплай вадой з пульверызатара.

Трэба пакінуць адлегласць паміж насеннем каля двух сантыметраў, а сам кантэйнер зверху накрыць плёнкай або празрыстай накрыўкай.

Некаторыя агароднікі ўкладваюць на грунт папярковую сурвэтку і да з'яўлення ўсходаў апырскаюць пасевы праз яе.

Вырошчванне расады

Першыя ўсходы садовых суніц не трэба занадта часта паліваць — гэта можа спрыяць з'яўленню чорнай ножкі на раслінах або цвілі на сценах кантэйнера, што таксама згубна для расады. Толькі са з'яўленнем сапраўдных лісточкаў клубніцы будуць мець патрэбу ў вадзе.

Тады ж трэба прыбіраць з кантэйнераў плёнку (накрыўку). Рабіце гэта не адразу, а паступова, па-

чынаючы з 15—30 хвілін у дзень, загартоўваючы такім чынам расаду.

Праз 1-2 тыдні пасля таго як расліны сталі пастаянна знаходзіцца ў пакаёвых умовах без дадатковага ўкрыцця, можна прыступаць да пікіроўкі, калі яна неабходная. Перасаджваюць малюсенькія куцікі разам з камяком зямлі, каб не пашкодзіць карань, у ёмістасці памерам дзевяць сантыметраў.

Пасля з'яўлення другой пары сапраўдных лістоў клубнічную расаду падкормліваюць раз у 7—10 дзён комплексным мінеральным угнаеннем па інструкцыі.

Паліў клубнічнай расады адрозніваецца на розных этапах яе вырошчвання. У першыя дні пасля сяўбы дастаткова адзін раз у суткі злёгка апырскаць грунт з насеннем з пульверызатара, каб на глебе не ўтварылася скарынка. Пасля з'яўлення ўсходаў паліў скарачаецца да аднаго разу ў тыдзень.

Са з'яўленнем у трускалак сапраўдных лісточкаў паліў ажыццяўляюць раз у тры дні, прычым вада павінна пранікаць па ўсёй глыбіні гунту. Для паліву выкарыстоўваюць адстоеную ваду пакаёвай тэмпературы.

Ідэальная для расады дажджавая або талая вада, аднак выкарыстоўваюць яе

можна, толькі калі вы жыццё далёка ад горада, буйных трас і прамысловых аб'ектаў.

Высадкі расады

Калі пасадка трускалкі на расаду прайшла паспяхова і куцікі падраслі, у сярэдзіне — канцы красавіка можна прыступаць да загартоўкі. Для гэтага ў цёплае надвор'е ёмістасці з раслінамі выстаўляюць на вуліцу, пазбягаючы пападання на іх прамых сонечных прамянёў.

Спачатку на свежым паветры расада павінна праводзіць усяго пяць—сем хвілін, аднак з кожным днём гэты час трэба павялічваць.

Прыкладна ў сярэдзіне мая, калі грунт прагрэецца да 15 °С, клубніцы можна перасаджваць на сталае месца, на звычайныя або высокія грады.

Аднак мала ведаць, як вырашціць расаду трускалкі, трэба яшчэ і правільна пасадзіць яе, а пасля даглядаць па правілах агратэхнікі, інакш гэтая капрызная культура будзе хварэць і не дасць ураджаю.

Па-першае, клубніцам падыходзяць толькі ўрадлівыя глебы, таму саджаць іх на беднай зямлі бессэнсоўна — куцікі, якія вы загадалі з такой цяжкасцю, загінуць. Па-другое, хоць культура і любіць асветленыя ўчасткі, маладыя лісточкі могуць атрымаць апёкі ад прамых сонечных прамянёў, таму ў першыя два тыдні пасля высадкі пажадана арганізаваць клубніцам укрыццё або паўцень.

І нарэшце, высаджваюць каліўцы трэба на адлегласці 30 сантыметраў адно ад аднаго, і не скупіцца на паліў як адрозна пасля пасадкі, так і ў наступныя дні.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	8.09	18.37	10.28
Віцебск —	8.01	18.24	10.23
Магілёў —	7.59	18.27	10.28
Гомель —	7.53	18.26	10.33
Гродна —	8.24	18.53	10.29
Брэст —	8.22	18.56	10.34

Месяц

Першая квадра
19 лютага.
Месяц у сур'ю Льва.

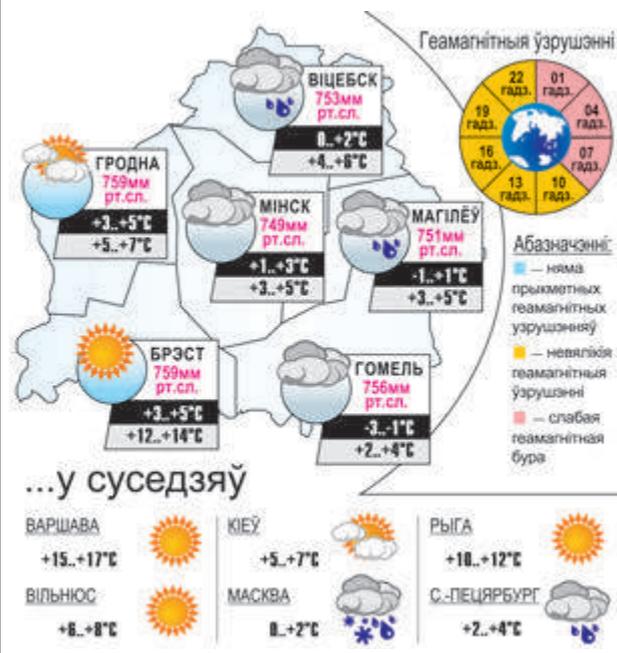
Імяніны

Пр. Федоры, Гаўрылы, Дзмітрыя, Уласа, К. Люцыі, Богуша, Марка, Мацея, Сяргея.

Фота Настасі ІГНАЦЬЕВАЙ.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

— Ведаеце, геній ніколі не скажа, што ён геній. Па сабе ведаю.

— Ды катайцеся так! Ну хто ж вас спыніць?

— Чуў, што твая жонка хоча навучыцца кіраваць аўтамабілем.

— Арцём, адкуль у вас такая прывабнасць? Вы яшчэ нічога не спыталі, а я ўжо згодная!

— Так. Што рабіць? — Ну, самае галоўнае, не стаяць у яе на дарозе.

Парада бывалых: — Калі хочаш выглядаць маладой і стройнай — трымайся бліжэй да старых і тоўстых.

— Ты абяцаў кахаць мяне вечна!
— Мілая! Вечна — не азначае бесперапынна!

Амаль ніхто не працуе па спецыяльнасці. Дыплом — гэта проста даведка, што ты не дурань.

— Алё, аўтаінспекцыя? Як можна атрымаць пасведчанне кіроўцы танка?

Даты

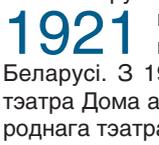
Падзеі

Людзі

24 ЛЮТАГА

1906 год — нарадзіўся Міхаіл Акімавіч Зюванаў, беларускі спявак, народны артыст Беларусі. З 1949-га саліст Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі, з 1962-га выкладаў у Беларускай кансерваторыі. Валодаў моцным голасам прыгожага цёплага тэмбру.

1921 год — нарадзіўся Уладзімір Якаўлевіч Карпаў, рэжысёр, заслужаны дзеяч культуры Беларусі. З 1949-га рэжысёр Бабруйскага народнага тэатра Дома афіцэраў, у 1968—1982 гг. — Мінскага народнага тэатра Акруговага Дома афіцэраў.

1776 год — нарадзіўся Аляксандр Васілевіч Ступін, рускі жывапісец і педагог. Арганізатар і кіраўнік першай у Расіі прыватнай школы жывапісу (Арзамас, Ніжагародская вобласць). Сярод яго вучняў

былі шматлікія рускія мастакі, у тым ліку Васіль Пяроў.

1786 год — нарадзіўся Вільгельм Грым, нямецкі філолаг, адзін з заснавальнікаў германістыкі як навукі аб мове і літаратуры і міфалагічнай школы ў фалькларыстыцы. Разам з братам Якабам сабраў і выдаў «Дзіцячыя і сямейныя казкі» і «Нямецкія паданні».

1901 год — нарадзілася Кэто Джапарыдзэ, грузінская спявачка, заслужаная артыстка Грузіі. Адна з папулярных эстрадных спявачак 1930—1950 гг.

1951 год — на сустрэчы ў Торкусе (Вялікабрытанія) прадстаўнікамі прафесійных барменаў з сямі краін была заснавана Міжнародная асацыяцыя барменаў (МБА).

ЯКУБ КОЛАС:

«Хоць шмат на свеце ёсць маня, Для праўды ж — не — няма труны: З вады яна ўсплыве і з мроку».